

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Jiří Lemberger

ZASTOUPENÍ OBCHODNÍ KORPORACE STATUTÁRNÍM ORGÁNEM

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Kateřina Eichlerová, Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28. 2. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu

V Praze dne 28. 2. 2015

.....
Jiří Lemberger

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval JUDr. Kateřině Eichlerové, Ph. D., vedoucí mé diplomové práce, za cenné připomínky a pomoc při zpracování mé diplomové práce.

ÚVOD	1
1. Teoretická východiska	4
1.1. Obchodní korporace	4
1.1.1. Pojem obchodní korporace a právní úprava	4
1.1.2. Obchodní korporace jako právnická osoba – právní osobnost a svéprávnost	5
1.2. Statutární orgán	10
1.2.1. Pojem statutárnímu orgánu	10
1.2.2. Kolektivní a individuální statutární orgán	11
1.3. Působnost statutárního orgánu	12
1.3.1. Obecně k působnosti statutárního orgánu	12
1.3.2. Vnitřní působnost statutárního orgánu	12
1.3.3. Výkon vnitřní působnosti, respektive obchodního vedení	14
1.4. Dílčí shrnutí	17
2. Zástupční oprávnění statutárního orgánu	19
2.1. Obecně k vnější působnosti statutárního orgánu	19
2.2. Zákonné či smluvní zastupování obchodní korporace statutárním orgánem .	20
2.3. Způsob zastupování obchodní korporace	23
2.3.1. Určení způsobu zastupování obchodní korporace	23
2.3.2. Způsob jednání statutárního orgánu a omezení jednatelského oprávnění	27
2.3.3. Nedodržení způsobu jednání statutárního orgánu	29
2.3.4. Plná moc pro člena statutárního orgánu	33
2.3.5. Pověřený člen statutárního orgánu vůči zaměstnancům	36
2.3.6. Společné jednání prokuristy a člena statutárního orgánu	39
2.3.7. Souběh více jednatelských oprávnění	42
2.3.8. Právnická osoba jako člen statutárního orgánu obchodní korporace	45
2.4. Dílčí shrnutí	49
3. Omezení jednatelského oprávnění statutárních orgánů	52
3.1. Obecně k omezení jednatelského oprávnění	52
3.2. Zákonné omezení jednatelského oprávnění	52
3.2.1. Obecně k zákonným omezením jednatelského oprávnění	52
3.2.2. Přejedání jednatelského oprávnění na jinou osobu	53
3.2.3. Omezení jednatelského oprávnění zákonem v užším smyslu	54

3.2.4. Nedodržení zákonných omezení jednatelského oprávnění.....	56
3.3. Vnitřní omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu obchodní korporace	57
3.3.1. Následky vnitřního omezení jednatelského oprávnění.....	59
3.4. Dílčí shrnutí	60
ZÁVĚR	62
Použitá literatura.....	66
ABSTRAKT	73
ABSTRACT	75
Název v angličtině.....	77
Klíčová slova	77
Key words.....	77
Seznam zkratk	77

ÚVOD

Zastupování obchodní korporace statutárním orgánem, respektive jeho členy, je praktickým a v dnešní době zároveň poměrně aktuálním tématem. Je tomu tak především v souvislosti s nedávno proběhlou rekodifikací soukromého práva v České republice, v rámci které došlo mimo jiné ke zrušení zákona č. 40/1964 S., občanského zákoníku (dále jen „občanský zákoník 1964“) a zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obchodní zákoník“) a k nahrazení těchto právních předpisů zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem (dále jen „občanský zákoník“) a zákonem č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „zákon o obchodních korporacích“) a dalšími právními předpisy. Tato významná změna právních předpisů, které tvořily kostru soukromého práva v České republice, se dotkla značnou měrou téměř všech právních oblastí. Této změny nebyla ušetřena ani problematika jednání statutárních orgánů za obchodní korporace.

Jednou z významných novinek v právní úpravě jednání členů statutárních orgánů je skutečnost, že s účinností od 1. ledna 2014 členové statutárních orgánů již nejednají jménem obchodní korporace, jak tomu bylo do této doby, nýbrž je zastupují. Statutární orgány tedy od uvedeného data působí jako zástupci obchodních korporací. Změna v pojetí jednání právnických osob a další s tím související změny vyvolaly mezi odbornou veřejností široké diskuze o jednání členů statutárních orgánů.

Hlavním cílem této práce není detailně popsat zastupování obchodních korporací statutárním orgánem, ale analyzovat ty nejzásadnější otázky, které s tímto zastupováním přímo souvisejí. Pozornost je věnována především těm aspektům, které mohou v praxi způsobovat obtíže nebo ohledně nichž nepanuje mezi odbornou veřejností jednoznačná shoda. Práce se tak primárně zaměřuje na problematiku způsobů, jakým jsou obchodní korporace zastupovány statutárním orgánem. Nicméně v práci je taktéž blíže rozebráno omezení jednatelského oprávnění členů statutárních orgánů, a to jak vnitřní, tak zákonné.

Dalším cílem této práce je porovnat současnou právní úpravu s právní úpravou obsaženou v předpisech účinných před datem 1. ledna 2014 a analyzovat změny, které nová právní úprava přinesla. Vzhledem k závažnosti a aktuálnosti zpracovaného tématu je pozornost věnována zejména právní úpravě v České republice. Práce se snaží o zhodnocení nové právní úpravy pro český právní řád a pro praxi. V neposlední řadě je cílem práce zkoumat také to, zda lze za účinnosti nových právních předpisů i nadále vycházet ze stávající judikatury. Vzhledem k rozsahu zkoumaných otázek bude pozornost věnována především judikatuře vycházející z obchodního zákoníku.

Z metodologického hlediska je práce komparativní analýzou, kdy je srovnávána stará a nová právní úpravy. Opírá se o právní prameny jak primární, tak i sekundární povahy. Materiály primární povahy, zejména občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích a již zrušené zákony občanský zákoník 1964 a obchodní zákoník, tvoří z logických důvodů základ této práce. V práci je nicméně pracováno i s důvodovou zprávou k občanskému zákoníku.

Vedle shora popsaných pramenů byla použita právní literatura a články z odborných periodik, které nabízejí různé úhly pohledu na zkoumanou problematiku. Za nejvýznamnější z hlediska tvorby práce nicméně považují komentářovou literaturu věnující se problematice právnických osob.

Diplomová práce je rozdělena tematicky na úvod, tři samostatné kapitoly a závěr. Každá kapitola je dále systematicky rozdělena na čtyři části, přičemž poslední částí každé kapitoly je stručné shrnutí nejdůležitějších otázek z té které kapitoly.

První kapitola předkládané práce je obecnějšího rázu. Jejím cílem je vytvořit teoretický základ pro navazující kapitoly. V této části textu je rozebrán klíčový pojem *obchodní korporace*; pozornost je zaměřena na skutečnost, že obchodní korporace je jako právnická osoba nesvéprávný útvar. Dále je vymezen pojem statutárního orgánu, přičemž je zde ve stručnosti nastíněno rozdělení statutárního orgánu na kolektivní a individuální. Nadto je v této kapitole analyzována působnost statutárního orgánu, včetně jejího rozdělení. V krátkosti je na tomto místě přiblížena vnitřní působnost statutárního orgánu a další aspekty související s obchodním vedením. Na závěr jsou stručně shrnuty otázky analyzované v této kapitole.

Předmětem druhé kapitoly je zástupční oprávnění statutárního orgánu, tedy jeho vnější působnost. První podkapitola se v obecné rovině věnuje vnější působnosti statutárního orgánu a vytváří základ tak pro další podkapitoly. V rámci druhé podkapitoly je rozebíráno to, zda je zastoupení obchodní korporace statutárním orgánem, respektive jeho členy, zastoupením zákonným nebo smluvním. Třetí podkapitola pojednává o způsobech zastupování obchodní korporace statutárním orgánem. Tato podkapitola je přitom rozdělena do osmi částí, které se zabývají konkrétními otázkami, které mohou vyvstat při zastupování obchodní korporace statutárním orgánem. Jsou zde například analyzovány následky nedodržení způsobu jednání statutárního orgánu, udělování plné moci členovi statutárního orgánu, možnost společného jednání člena statutárního orgánu a prokuristy a souběhy více jednatelských oprávnění. Pro přehlednost lze nalézt i na závěr této části dílčí shrnutí nejpodstatnějších záležitostí obsažených v této kapitole.

Třetí kapitola je zaměřena na otázky související s problematikou omezení jednatelského oprávnění členů statutárních orgánů. Věnuje se jak zákonnému omezení, včetně případných následků jeho porušení, tak i omezení vnitřnímu. I tato kapitola je ve svém závěru zakončena dílčím shrnutím dané problematiky.

1. Teoretická východiska

1.1. Obchodní korporace

1.1.1. Pojem obchodní korporace a právní úprava

Jak bylo uvedeno v předkládaném úvodu práce, soukromé právo v České republice prošlo velmi výraznou změnou, která se dotkla téměř všech právních odvětví. Dne 1. ledna 2014 vyvrcholil proces rekonstrukce českého soukromého práva, který měl za cíl přiblížit zdejší právní úpravu demokratickým právním řádům kontinentální Evropy.¹ Počínaje 1. lednem 2014 nabyly účinnosti občanský zákoník zákon o obchodních korporacích, zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém a další související a prováděcí předpisy. Tyto nově účinné právní předpisy nahradily mnoho právních předpisů, které do této chvíle tvořily kostru soukromého práva. Mezi nimi je nutné zmínit zejména obchodní zákoník a občanský zákoník 1964.

Uvedená rekonstrukce přinesla do českého soukromého právního řádu mnoho novinek, které se dotkly základů soukromého práva. Jednou z oblastí, kterých se rekonstrukce soukromého práva v České republice dotkla, byla právě právní úprava nahlížení na postavení právnických osob jako takových. To pak v konečném důsledku mělo vliv i na obchodní společnosti a družstva, jež jsou v nově účinných právních předpisech souhrnně označovány jako obchodní korporace.

Obchodními korporacemi jsou dle ustanovení § 1 odst. 1 zákona o obchodních korporacích všechny obchodní společnosti a družstva. Jednotlivé obchodní společnosti a družstva budou v krátkosti uvedeny níže. Obecné pojetí obchodních společností není zákonem o obchodních korporacích oproti dřívější právní úpravě příliš měněno. I nadále jsou obchodní společnosti právnickými osobami typu korporace. Například podle Zoulíka, F. je pak korporace organizovaným společenstvím osob, a to jak fyzických, tak právnických.²

Obchodní společnosti se dle ustanovení § 1 odst. 2 rozumí veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným a akciová společnost, evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. První čtyři jmenované společnosti jsou upraveny v zákoně o obchodních korporacích. Evropská

¹ K. Eliáš in ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, 48 s.

² F. Zoulík in DVOŘÁK, Tomáš; ŠVESTKA Jan; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 268 s.

společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení jsou pak nadnárodní formy společností, které jsou upraveny na evropské i vnitrostátní úrovni.

Dle ustanovení § 1 odst. 2 zákona o obchodních korporacích jsou družstva evropská družstevní společnost a družstvo upravené v tomto zákoně, tedy družstvo obecné, družstvo bytové a sociální. Obchodní korporace jako právnické osoby jsou v nejobecnější rovině upraveny v občanském zákoníku, a to zejména v těch ustanoveních, jež se věnují právnickým osobám. Tuzemské obchodní korporace jsou pak speciálně upraveny v zákoně o obchodních korporacích. Zákon o obchodních korporacích upravuje stěžejní otázky týkající se obchodních korporací, zejména jejich založení, vzniku a zániku, struktury jejich orgánů a jejich povinnostmi a odpovědnosti členů těchto orgánů.

U nadnárodních forem společností, tedy u evropské společnosti, evropského hospodářského sdružení a evropské družstevní společnosti, je situace poněkud komplikovanější. I na tyto společnosti se v nejobecnější rovině vztahuje občanský zákoník a dále zákon o obchodních korporacích, a to v rozsahu, v jakém to připouštějí přímo užitelné předpisy Evropské unie upravující tyto společnosti. Nadnárodní formy společností jsou pak ještě upraveny na evropské i vnitrostátní úrovni ve speciálních předpisech.

1.1.2. Obchodní korporace jako právnická osoba – právní osobnost a svéprávnost

Právní osobnost zaručuje právnickým osobám to, že mohou v rámci právního řádu nabývat práva a povinnosti, a tudíž to, že jsou právními subjekty. Historicky se vyčlenily dva základní koncepty pro nazírání na právnické osoby, a to teorie fikce a teorie reality. Teorie fikce je vývojově starší a za jedinou skutečně existující entitu považuje fyzickou osobou – člověka. Fyzická osoba je tedy dle zastánců uvedené teorie přirozeným subjektem práv a povinností. Naopak právnická osoba je podle nich pouhá fikce a nemá vlastní vůli.³ Naopak teorie reality pokládá právnické osoby za skutečné entity, které existují i bez ohledu na právní řád.⁴

Úprava právnických osob obsažená v občanském zákoníku 1964 vycházela z teorie fikce.⁵ Dle § 18 odst. 1 tohoto zákona byly právnické osoby způsobilé k tomu, aby měly

³ J. Hurdík in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 157 s.

⁴ K. Eliáš a B. Havel in KNAPPOVÁ, Marta; ŠVESTKA, Jan a kol. *Občanské právo hmotné 1. Díl první: Obecná část. Díl druhý: Věcná práva*. 4. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005, 200 s.

⁵ K. Eliáš a B. Havel in KNAPPOVÁ, Marta; ŠVESTKA, Jan a kol. *Občanské právo hmotné 1. Díl první: Obecná část. Díl druhý: Věcná práva*. 4. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005, 204 s.

práva a povinnosti. Mezi právnické osoby patřila sdružení fyzických nebo právnických osob, účelová sdružení majetku, jednotky územní samosprávy a jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon.

Dle ustanovení § 18 občanského zákoníku je právnická osoba osobou v právním smyslu, a je tedy způsobilá k tomu, aby měla v mezích právního řádu práva a povinnosti. Právnická osoba je dle ustanovení § 20 odst. 1 občanského zákoníku organizovaný útvar, o němž zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Pojetí právní osobnosti právnické osoby přitom vychází taktéž z teorie fikce, což je patrné i z důvodové zprávy, kde je uvedeno, že „*právnická osoba je umělý organizační útvar vytvořený člověkem a sloužící jeho zájmům. Na rozdíl od člověka, jehož právní osobnost pozitivní právo uznává (uznat musí), právnické osobě její právní osobnost pozitivní právo poskytuje (dát může).*“⁶

Další důležitou otázkou při analýze povahy právnické osoby je to, zda má právnická osoba omezenou, či neomezenou právní osobnost. Právní teorie rozlišuje dva koncepty týkající se rozsahu právní osobnosti právnické osoby. První z nich je tzv. doktrína *ultra vires*, podle níž má právnická osoba pouze speciální subjektivitu, která jí umožňuje „*mít/nabývat pouze taková práva a povinnosti, které jsou v souladu s předmětem činnosti právnické osoby, jak je vymezen zákonem nebo zapsán v příslušném rejstříku*“.⁷ Druhý koncept vychází z principu, že právnická osoba může, až na výjimky vycházejícími z její povahy nebo stanovenými právními předpisy, mít stejná práva a povinnosti jako osoba fyzická.⁸

Dle věty druhé ustanovení § 20 občanského zákoníku právnická osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou. Právnické osoby tedy nemají speciální právní subjektivitu, nicméně mohou mít práva a povinnosti, které se slučují s její povahou. Zákonodárce tedy nevyšel z výše zmiňované doktríny *ultra vires*.⁹ Jak je uvedeno v důvodové zprávě k občanskému zákoníku, rozsah způsobilosti mít práva a povinnosti u právnických a fyzických osob není zcela totožný. Právnické osoby nemohou mít určitá statusová práva, která přísluší pouze

⁶ K. Eliáš in ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, 43 s.

⁷ J. Hurdík in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 615 s.

⁸ Tamtéž, 161 s.

⁹ Tamtéž, 615 s.

osobě fyzické. Právnícké osoby tak například nemohou testovat o svém majetku nebo osvojit člověka.¹⁰

Právní osobnost nabývá právnická osoba zápisem do veřejného rejstříku. V případě obchodních korporací se jedná o obchodní rejstřík vedený příslušným krajským soudem. Právní osobnost pak pozbývá výmazem z tohoto rejstříku.¹¹

Jednou z novinek, která byla do našeho právního řádu zavedena rekodifikací soukromého práva, je pohled na svéprávnost právnické osoby (dříve způsobilost k právním úkonům). Dle právních předpisů účinných před 1. lednem 2014 nabývala právnická osoba při svém vzniku spolu s právní osobností (právní subjektivitou) též způsobilost k právním úkonům (nyní svéprávnost), přičemž tato způsobilost k právním úkonům nemohla být omezena.

Občanský zákoník 1964 pak v ustanovení § 20 odst. 1, stanovil, že právní úkony (dle dnešní terminologie právní jednání) jménem právnických osob činí ti, kteří jsou k tomu oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem, tedy statutární orgány. Právnická osoba tedy právně jednala sama, nicméně fakticky za ni jednala osoba odlišná. Tato konstrukce pak spočívala v tom, že pokud někdo jednal v postavení statutárního orgánu, činila tyto právní úkony právnická osoba sama jako právně uznaná entita nadaná právní osobností.¹² Právnická osoba takto jednala sama prostřednictvím svých statutárních orgánů, kdy statutární orgán projevoval vůli právnické osoby a jednal jejím jménem.¹³

Jak již bylo uvedeno v předchozím textu, právní předpisy účinné od 1. ledna 2014 nahlíží na právnické osoby jako na subjekty fiktivní.¹⁴ Důsledkem uvedeného přístupu a pohledu na právnické osoby má být to, že vnitřní orgány právnické osoby (zejména orgány statutární) již nově nebudou projevovat vůli této právnické osoby, respektive nebudou jednat jejím jménem, ale budou právnickou osobu při právním jednání zastupovat.¹⁵ Tato koncepce byla vtělena do ustanovení § 151 občanského zákoníku, kde je uvedeno, že zákon stanoví, popřípadě zakladatelské právní jednání určí, jakým

¹⁰ K. Eliáš in ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, 114 s.

¹¹ Tamtéž.

¹² JURÁŠ, Marek. Zastoupení právnické osoby v civilním právu – aktuální problémy. *Právní rozhledy*. 2014, č. 4

¹³ K. Eliáš a B. Havel in KNAPPOVÁ, Marta; ŠVESTKA, Jan a kol. *Občanské právo hmotné 1. Díl první: Obecná část. Díl druhý: Věcná práva*. 4. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005, 223 s.

¹⁴ K. Eliáš in ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, 76 s.

¹⁵ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 835 s.

způsobem a v jakém rozsahu členové orgánů právnické osoby za ni rozhodují a nahrazují její vůli.

S ohledem na novou koncepci jednání za právnickou osobu vyvstala mezi odbornou veřejností otázka, zda je právnická osoba svéprávná či nikoliv, tedy zda je dle ustanovení § 15 odst. 2 občanského zákoníku způsobilá nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat). Zodpovězení tohoto problému je důležité zejména s ohledem na to, zda se mají na obchodní korporace aplikovat ustanovení občanského zákoníku o nesvéprávných osobách, zda se na členy jejich statutárních mají užít ustanovení upravující zákonné či smluvní zastoupení, či zda vůbec o zastoupení v případě statutárních orgánů vůbec půjde.¹⁶ Vzhledem k tomu, že jednání za právnickou osobu již nemá povahu přímého jednání, jako tomu bylo podle občanského zákoníku 1964, ale naopak má povahu zastoupení, tak by právnická osoba dle tohoto přístupu svéprávnost mít neměla. Občanský zákoník nicméně vysloveně nestanovuje, že právnické osoby svéprávné nejsou. Ovšem z ustanovení upravujících jednání za právnické osoby a zejména pak z ustanovení § 151 odst. 1 občanského zákoníku lze tento závěr dovodit. Část odborné veřejnosti rovněž tento závěr potvrzuje.

Ustanovení § 151 odst. 1 občanského zákoníku stanovuje, že orgány právnické osoby za tuto právnickou osobu rozhodují a nahrazují její vůli. V podobném duchu pak ustanovení § 161 an. občanského zákoníku hovoří o tom, že právnická osoba je svým orgánem zastoupena. Tato ustanovení by mohla naznačovat, že občanský zákoník se svéprávností právnické osoby nepočítá, a to právě kvůli tomu, že právnická osoba nemůže sama projevit vlastní vůli. Vůli projevují pouze členové orgánů právnické osoby, které ji zastupují, a jejich vůle je pak následně přičtena právnické osobě.¹⁷

Ustanovení § 151 a 161 občanského zákoníku, respektive celý občanský zákoník, jsou založena na tom, že právnická osoba je pouze umělý konstrukt, který reálně neexistuje. Je jí pouze přičítána vůle fyzických osob (členů orgánů), které za ni jednají (zastupují ji) a tím nahrazují její vůli.¹⁸ Za tohoto předpokladu by právnické osoby neměly být chápány jako svéprávné entity. Na závěru, že právnické osoby jsou nesvéprávné, se shoduje větší část odborné veřejnosti. Odborník na občanské právo J. Lasák, který vysloveně k ustanovení § 151 a § 161 uvádí, že „v případě právnické osoby proto ani

¹⁶ EICHLEROVÁ, Kateřina. Obchodní korporace a svéprávnost. *Právní obzor*. 2014, č. 4.

¹⁷ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 778 s.

¹⁸ Tamtéž.

nelze hovořit o její svéprávnosti (tj. o způsobilosti právnické osoby pro sebe vlastním jednáním nabyvat práva a povinnosti“.¹⁹ Stejnou interpretaci prosazuje i P. Bezouška, který přímo uvádí, „právnická osoba nemá svéprávnost, tu má pouze člověk. Proto nemůže jednat sama a musí být vždy k právnímu jednání zastoupena“.²⁰ Rovněž P. Čech vyslovuje názor, že právnická osoba je jako subjekt nesvéprávná v situaci, kdy občanský zákoník uznává pouze její právní osobnost.²¹

Koncepce, že právnická osoba je útvar nesvéprávný, však není odbornou veřejností přejímána bez výhrad. Například profesor F. Zoulík je přesvědčen, že právnické osoby mají též způsobilost k právnímu jednání. Ve své argumentaci uvádí, že na rozdíl od fyzických osob, jejichž svéprávnost může být omezena, se rozsah subjektivity (právní osobnosti) kryje se svéprávností právnických osob.²²

Zajímavý názor na problematiku svéprávnosti právnických osob, respektive obchodních korporací, vyslovila K. Eichlerová. Ve svém článku vyslovila názor, že obchodní korporace nelze považovat za nesvéprávné, neboť na obchodní korporace nelze aplikovat ustanovení týkající se nesvéprávných osob, když tato ustanovení lze použít pouze na fyzické osoby. Zároveň také uvedla, že na obchodní korporace nelze nahlížet ani jako na plně svéprávné. Dle jejího názoru obchodní korporace stojí mimo kategorii svéprávnosti či nesvéprávnosti. Nahlíženo by na ně nicméně mělo být za všech okolností jako na plně svéprávné fyzické osoby.²³

Osobně bych se přiklonil k názoru, že právnická osoba svéprávností nedisponuje. Pokud by právnická osoba svéprávná byla, nemohla by dle příslušných ustanovení současného občanského zákoníku projevit sama svoji vlastní vůli, a tedy právně jednat, a to navzdory faktu, že by k tomuto jednání měla způsobilost. Za právnickou osobu naopak právně jednají vždy její orgány, popřípadě zaměstnanci jiné zmocněné osoby, přičemž tyto uvedené osoby právnickou osobu zastupují, a tudíž nejednají jménem právnické osoby. Jednají za ni, přičemž toto jednání je přičteno této právnické osobě.

¹⁹ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 778 s.

²⁰ BEZOUŠKA, Petr. Kdo jedná za právnické osoby. IHNED.cz [online]. *Economia*, 2013. [cit. 30. 9. 2014]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-58790180-kdo-jedna-za-pravnicke-osoby>.

²¹ ČECH, Petr. *Obchodní společnosti po roce 2013. Metodické aktuality*. 2013, č. 8, 16 s.

²² F. Zoulík in DVOŘÁK, Tomáš; ŠVESTKA Jan; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 265 s.

²³ EICHLEROVÁ, Kateřina. Obchodní korporace a svéprávnost. *Právní obzor*. 2014, č. 4.

Jak uvádí P. Čech, právnické osoby jako nesvéprávné útvary nejsou schopny projevit svou vlastní vůli, neobejdou se tudíž bez svých zákonných zástupců.²⁴ Tímto zákonným zástupcem je u právnických osob, respektive obchodních korporací, statutární orgán. V nesvéprávné právnické osobě však tyto orgány (přesněji jejich členové) již nebudou tvořit a projevovat vůli této osoby, jak tomu bylo v době účinnosti staré právní úpravy, nýbrž (jako každý zástupce) budou projevovat vůli vlastní. Jsou to pouze účinky jejich vůle, které budou ve výsledku přičítány právnické osobě.²⁵ Zároveň však považují za vhodné podotknout, že nesvéprávnost právnických osob bude poměrně specifická. Především v tom směru, že na ně nebude možné použít ustanovení občanského zákoníku o nesvéprávných osobách, když tato budou použitelná pouze na fyzické osoby.

1.2. Statutární orgán

1.2.1. Pojem statutárnímu orgánu

Statutární orgán je výkonným orgánem obchodní korporace, který vykonává svěřenou působnost.²⁶ Statutární orgán je rovněž jedním z obligatorních orgánů právnické osoby, a tedy i obchodní korporace. S ohledem na skutečnost, že dle názoru většiny odborníků v oblasti práva nemají právnické osoby, tudíž ani obchodní korporace, přiznanou svéprávnost, a tedy způsobilost právně jednat samy svým jménem a zavazovat se k povinnostem, musí existovat subjekt, který by za ně právně jednal. V tomto směru jsou to právě statutární orgány, které obchodní korporace zastupují a projevují při právním jednání svou vůli, jejíž následky se obchodním korporacím přičítají.

Statutární orgán se nejlépe vymezení rozsahem své působnosti. Pro obecné vymezení působnosti jakéhokoliv orgánu právnické osoby, tedy i pro statutární orgán, je stěžejní ustanovení § 151 občanského zákoníku, dle kterého zákon stanoví, popřípadě zakladatelské jednání určí, jakým způsobem a v jakém rozsahu členové orgánů právnické osoby za tuto právnickou osobu rozhodují a nahrazují její vůli. Konkrétněji je pak působnost statutárního orgánu vymezena v ustanovení § 163 až § 165 občanského zákoníku. Občanský zákoník, stejně jako dřívější právní předpisy, přitom rozlišuje mezi vnější a vnitřní působností statutárního orgánu.

²⁴ ČECH, Petr. Obchodní společnosti po roce 2013. *Metodické aktuality*. 2013, č. 8, 16 s.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ J. Pokorná in POKORNÁ, Jarmila; HOLEJŠOVSKÝ, Josef; LASÁK, Jan; PEKÁREK, Milan a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 87 s.

Vnitřní působnost určuje, v jakém rozsahu statutární orgán rozhoduje v rámci právnické osoby směrem dovnitř, tedy v jakém rozsahu může statutární orgán zasahovat do vnitřních poměrů právnické osoby.²⁷ Vnitřní působnost statutárního orgánu opravňuje statutární orgány, respektive jeho členy, k vedení právnické osoby, řízení jejího každodenního chodu, vedení účetnictví atd.²⁸

Vnější působnost statutárního orgánu naopak určuje, v jakém rozsahu zastupují statutární orgány právnickou osobu navenek vůči třetím osobám. Ustanovení § 164 odst. 1 občanského zákoníku zakládá generální oprávnění členů statutárního orgánu zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech.²⁹ Statutárnímu orgánu tak přísluší při zastupování právnické osoby generální zástupčí oprávnění. S ohledem na tuto skutečnost nemůže dojít k situaci, kdy by statutární orgán překročil své zástupčí oprávnění dle § 440 odst. 1 občanského zákoníku.³⁰ Tato problematika je podrobněji rozebrána v následujících kapitolách předkládané práce.

1.2.2. Kolektivní a individuální statutární orgán

Občanský zákoník v ustanovení § 152 odst. 1 rozlišuje mezi orgány právnických osob, a to mezi orgány o jednom členu (individuální) a o více členech (kolektivní). Tato úprava dopadá i na problematiku statutárních orgánů obchodních korporací. Obchodní korporace tedy mohou mít taktéž statutární orgán individuální či kolektivní. Z ustanovení § 152 občanského zákoníku dále vyplývá, že osoby, ať již jednající samostatně či kolektivně, nejsou sami o sobě statutárním orgánem, pouze jeho členem. Tento pohled vyplývá zejména z teorie fikce právnické osoby, z níž, jak již bylo uvedeno, vychází úprava právnických osob v současném občanském zákoníku.³¹

Na ustanovení § 152 odst. 1 občanského zákoníku je v souvislosti se statutárním orgánem navázáno ustanovení § 164 odst. 2 stejného zákona. Toto ustanovení vyslovuje pravidlo, že v případě, kdy působnost statutárního orgánu náleží více osobám, jedná se o orgán kolektivní. Skutečnost, že právnická osoba tvoří orgán o více členech, nicméně

²⁷ J. Pokorná in POKORNÁ, Jarmila; HOLEJŠOVSKÝ, Josef; LASÁK, Jan; PEKÁREK, Milan a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 87 s.

²⁸ DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005, 467 s.

²⁹ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 841 s.

³⁰ Tamtéž.

³¹ Tamtéž, 784 s.

ještě automaticky neznamená, že tito členové orgánu právnické osoby vytvářejí její kolektivní orgán.³² Zde je vhodné poukázat například na veřejnou obchodní společnost či komanditní společnost, ve kterých jsou statutárním orgánem všichni společníci, resp. všichni komplementáři, avšak kolektivní orgán netvoří. Rovněž úprava společnosti s ručením omezeným v ustanovení § 194 zákona o obchodních korporacích v případě jednatelů stanovuje, že jednatelé jsou samostatnými statutárními orgány, ledaže společenská smlouva určí, že tvoří orgán kolektivní.

Obchodní korporace může v zásadě tvořit statutární orgány kolektivní i individuální: Záleží pouze na zakladatelském právním jednání.³³ Tato možnost nepřipadá v úvahu jen u akciové společnosti s monistickou strukturou, kdy působnost statutárního orgánu dle ustanovení § 463 odst. 1 zákona o obchodních korporacích náleží statutárnímu řediteli, který bude vždy jen jeden, a tedy bude vždy tvořit individuální statutární orgán. Určení, zda se jedná o statutární orgán kolektivní či individuální, má pak důsledky jak pro zastupování obchodní korporace navenek, tedy výkon vnější působnosti, tak pro výkon působnosti vnitřní. Této problematice je věnována pozornost v dalších částech této práce.

1.3. Působnost statutárního orgánu

1.3.1. Obecně k působnosti statutárního orgánu

Jak již bylo předestřeno výše, působnost statutárního orgánu obchodní korporace určuje, v okruhu jakých záležitostí vykonává statutární orgán své pravomoci. Občanský zákoník, respektive zákon o obchodních korporacích, pak rozlišuje mezi působností vnější, tedy působností, kterou statutární orgán zastupuje obchodní korporaci navenek vůči jiným právním subjektům, a působností vnitřní, prostřednictvím které ovlivňuje vnitřní poměry obchodní korporace, respektive o těchto poměrech rozhoduje. Ačkoliv tématem této práce je vnější působnost statutárního orgánu, je na místě alespoň v krátkosti nastínit působnost vnitřní v následující podkapitole. Aby bylo možné zcela pochopit a vymezit působnost vnější, je dle mého názoru nutné nejdříve vymezit právě působnost vnitřní.

1.3.2. Vnitřní působnost statutárního orgánu

³² J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 785 s.

³³ J. Svejkovský in SVEJKOVSKÝ, Jan; DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 78 s.

Obchodní zákoník pojem vnitřní působnost statutárního orgánu do velké míry ztotožňoval s pojmem obchodního vedení. Obchodním vedením se rozumělo veškeré jednání, které nebylo právním úkonem (právním jednáním) a vytvářelo základ právního jednání (právních úkonů) směřujících navenek společnosti.³⁴ Vnitřní působnost pak dále zahrnovala i zákonem vymezené funkce, které do obchodního vedení nenáležely, jako například svolávání valných hromad, zabezpečování zápisů z valných hromad, poskytování informací společníkům atd.³⁵ Koncepce vnitřní působnosti statutárního orgánu obchodní korporace zůstala s příchodem nových právních předpisů téměř nezměněna. Vnitřní působnost statutárního orgánu i nadále vytváří předpoklad pro rozhodování statutárního orgánu navenek a upravuje vnitřní záležitosti obchodní korporace.

Vnitřní působnost statutárního orgánu je svým obsahem obchodnímu vedení velmi podobná, respektive obchodní vedení je hlavním obsahem vnitřní působnosti. Zákon o obchodních korporacích pojem obchodního vedení zmiňuje hned na několika místech. Například v ustanovení § 195 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, dle kterého obchodní jednání náleží jednatelem společnosti s ručením omezeným, či v ustanovení § 435 odst. 2 zákona o obchodních korporacích, dle kterého náleží obchodní vedení představenstvu akciové společnosti. Obchodní vedení dále zcela logicky náleží též představenstvu družstva, statutárnímu řediteli akciové společnosti nebo členům statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti.

Co se týče definice a vymezení obchodního vedení, podle litery zákona se jedná o takovou činnost, která zahrnuje řízení společnosti, a to zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, rozhodování o jejích podnikatelských záměrech, dále zahrnuje rozhodování v otázkách personální politiky, ve věcech provozu obchodního závodu a provozních záležitostech o dalších otázkách podobného charakteru.³⁶

Pokud jde o pozitivní vymezení pojmu obchodního vedení, bylo by vhodné poukázat na poměrně rozsáhlou judikaturu vyšších soudů. Například v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18. března 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003, je uvedeno, že obchodním vedením se mimo jiné rozumí „*průběžná pravidelná správa záležitostí*

³⁴ S. Plíva in ŠTENGLOVÁ, Ivanka; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 33 s.

³⁵ J. Pokorná in ELIÁŠ, Karel; BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava; POKORNÁ, Jarmila a kol. *Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, 216 s.

³⁶ I. Štenglová in DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivanka; ČECH, Petr; KRÍŽ, Radim. *Akciové společnosti*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 446 s.

společnosti a jejího podniku (obchodního závodu), tzn. rozhodování o organizačních, technických, obchodních, personálních, finančních aj. otázkách běžného života společnosti“³⁷. V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. srpna 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003, je pak uvedeno, že obchodním vedením se rozumí řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech.³⁸ Pozitivní vymezení vnitřní působnosti není zcela jednoznačné, proto i zákon o obchodních korporacích dává přednost vymezení negativnímu.

Jak bylo naznačeno výše, v současných právních předpisech byla u vymezení vnitřní působnosti statutárního orgánu zvolena koncepce tzv. zbytkové působnosti (typická podle právních předpisů účinných do 31. prosince 2013, a to např. pro představenstvo akciové společnosti – viz ustanovení § 191 odst. 1 zákona obchodního zákoníku).³⁹ Zbytková působnost znamená, že pokud zákon, zakladatelské právní jednání či rozhodnutí orgánu veřejné moci neurčí orgán, do jehož působnosti konkrétní otázka spadá, rozhoduje o ní statutární orgán.⁴⁰

1.3.3. Výkon vnitřní působnosti, respektive obchodního vedení

Obchodní vedení je u obchodních korporací vždy svěřeno statutárnímu orgánu. Ani zákon o obchodních korporacích, ani občanský zákoník způsob samotného výkonu obchodního vedení nijak nepopisují.⁴¹ Zákon o obchodních korporacích však obsahuje určitá pravidla pro postup při rozhodování o obchodním vedení. Pro způsob rozhodování o obchodním vedení je stěžejní, zda u konkrétní obchodní korporace působí kolektivní či individuální statutární orgán.

Pro rozhodování členů statutárního orgánu o obchodním vedení je významné ustanovení § 156 odst. 1 občanského zákoníku, které stanovuje pravidlo, že působí-li u právnické osoby kolektivní orgán, rozhoduje tento orgán ve sboru, a to většinou

³⁷ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

³⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

³⁹ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 840 s.

⁴⁰ PRAVDA, Pavel a JOSKOVÁ, Lucie. *Zákon o obchodních korporacích s komentářem*. 1. vydání, Praha: Grada, 2014, 14 s.

⁴¹ J. Pokorná in LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 1029 s.

přítomných.⁴² Toto pravidlo se v obecné rovině uplatňuje na členy statutárního orgánu při výkonu obchodního vedení. V případech individuálního statutárního orgánu, jakož i v případech, kdy má tento orgán více členů, je rozhodováno většinovým způsobem.⁴³ Toto obecné pravidlo může být dále speciálně upraveno u jednotlivých obchodních korporací.

Pro společnost s ručením omezeným a pro akciovou společnost je problematika výkonu vnitřní působnosti upravena v ustanovení § 440 zákona o obchodních korporacích. Toto ustanovení v rámci úpravy akciové společnosti určuje, jakým způsobem kolektivní statutární orgán rozhoduje také v případě společnosti s ručením omezeným. S ohledem na uvedené ustanovení u obchodních korporací, u nichž kolektivní statutární orgán působí, rozhoduje tento orgán nadpoloviční většinou přítomných členů. Jinak je tomu tak v případě, že by zakladatelský dokument určil vyšší počet pro přijetí rozhodnutí.

Za situace, kdy v rámci obchodní korporace nepůsobí kolektivní statutární orgán, jednotliví členové, kteří jsou členy individuálního statutárního orgánu, nemohou o obchodním vedení rozhodovat sami. Rozhodují většinovým způsobem, který je blíže vysvětlen výše.⁴⁴ Jiný způsob hlasování může být upraven v souladu s ustanovení § 195 odst. 1 zákona o obchodních korporacích například společenskou smlouvou. Společenská smlouva není při tomto způsobu rozhodování v oblasti obchodního vedení omezena v tom směru, že se musí jednat o rozhodování většinové, přičemž většina se počítá ze všech jednatelů.⁴⁵ Společenská smlouva tedy může určit jiný způsob pro rozhodování o obchodním vedení v případě individuálního statutárního orgánu. Bylo by tudíž možné, aby k přijetí rozhodnutí o obchodním vedení postačovaly hlasy kupříkladu pouze poloviny členů statutárního orgánu (např. dvou z celkových čtyř).

Vnitřní působnost statutárního orgánu, respektive obchodní vedení, může být též za určitých situací omezena. Omezení vnitřní působnosti je pak v tomto případě svěřeno zejména těm, kteří mohou měnit zakladatelské právní jednání. Ti mohou takto rozhodovací pravomoc statutárního orgánu omezit či například podmínit schválením jiného orgánu. Možnost omezení vnitřní působnosti však má své hranice. Profesor

⁴² Srov. ustanovení § 156 odst. 1 občanského zákoníku.

⁴³ J. Pokorná in LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 1029 s.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ I. Štenglová in ŠTENGLOVÁ, Ivanka; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, František; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 384 s.

T. Dvořák uvádí: „Nelze tedy např. určit, že statutární orgán nemá žádnou působnost nebo jen zcela minimální nebo že jakýkoliv jeho krok (i bezvýznamný je podmíněn předchozím souhlasem jiného orgánu právnické osoby atd.“⁴⁶ Statutárnímu orgánu tedy musí být umožněno plnit svou funkci stanovenou zákonem. Co se týče omezení vnitřní působnosti zákonem, resp. rozhodnutím orgánu veřejné moci, jedná se například o situace v souvislosti s insolvenčním řízením, kdy v určitých fázích dochází k omezení rozsahu působnosti statutárního orgánu, na jehož místo nastupuje insolvenční správce.

V případě srovnání vnitřní působnosti, a tedy i obchodního vedení v obchodním zákoníku a zákoně o obchodních korporacích, je možné učinit závěr, že právní úprava vnitřní působnosti statutárních orgánů obchodních korporací nedoznala v souvislosti s rekodifikací soukromého práva výraznějších změn. Nové právní předpisy na mnoha místech pracují s pojmem obchodního vedení; stejně jako za účinnosti dřívějších právních předpisů přísluší obchodní vedení pouze statutárním orgánům, resp. jeho členům. Pojem obchodního vedení zůstává i nadále zákonem explicitně nevymezen. V tomto kontextu lze konstatovat, že dosavadní judikatura je použitelná, jelikož tento pojem vymezovala ještě za účinnosti obchodního zákoníku.⁴⁷ Domnívám se, že pojem obchodního vedení zůstal po obsahové stránce i po 1. lednu 2014 nezměněn.

Právní předpisy účinné od 1. ledna 2014 přinesly dvě poměrně významné novinky do oblasti obchodního vedení. Tou první je možnost členů statutárního orgánu kapitálové společnosti požádat nejvyšší orgán obchodní korporace o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení v souladu s ustanovením § 51 odst. 2 zákona o obchodních korporacích. Toto ustanovení dává členům statutárního orgánu možnost nechat si určité právní jednání týkající se významného zájmu společnosti schválit nejvyšším orgánem této společnosti. Tímto způsobem pak mohou přenést břímě důležitého rozhodnutí na nejvyšší orgán obchodní korporace a částečně se tak zbavit odpovědnosti za případné porušení péče řádného hospodáře.⁴⁸ Druhou novinkou, kterou nové účinné právní předpisy přinesly, je v souladu s ustanovením § 156 odst. 2 občanského zákoníku možnost dělby působnosti v rámci obchodního vedení mezi různé členy kolektivního statutárního orgánu.⁴⁹

⁴⁶ T. Dvořák in ŠVESTKA, Jan; DVOŘÁK, Tomáš; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 539 s.

⁴⁷ VRAJÍK, Michal. Kudy vedou hranice obchodního vedení?. dphlegal.com. [online]. 2012 [cit. 25. 10. 2014], dostupné z: <http://www.dphlegal.com/files/7350bd695e085267002f78d5f2f52793.pdf>.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž.

Zde zkoumanou problematiku lze uzavřít slovy, že právní úprava vnitřní působnosti statutárních orgánů a obchodního vedení zůstala i po 1. lednu 2014 velmi podobná té, která platila do 31. prosince 2013. Obě zmíněné novinky považuji za pozitivní, z důvodu, že umožňují členům statutárního orgánu efektivněji vykonávat svoji funkci. Jako obzvlášť přínosné se mi jeví zakotvení možnosti rozdělit působnost statutárního orgánu ohledně obchodního vedení dle oborů mezi jednotlivé členy. Tato možnost bude zcela jistě kladně vítána většími společnostmi, jelikož tímto je zajištěna větší efektivita a rychlost rozhodování.

1.4. Dílčí shrnutí

Rekodifikace soukromého práva přinesla do českého právního řádu mnoho novinek, které se významnou měrou dotkly jak obchodních korporací, tak i statutárních orgánů a výkonu jejich působnosti. V důsledku nových právních předpisů se proměnil pohled na právnické osoby. Vzhledem ke skutečnosti, že občanský zákoník je postaven na teorii fikce právnických osob, část odborné veřejnosti nyní na právnické nahlíží jako na útvary nesvéprávné. S tímto názorem ztotožňuji. Z tohoto důvodu právnické osoby, respektive obchodní korporace, již nemohou samy právně jednat. Musí být tedy zastoupeny statutárním orgánem.

Pohled na statutární orgán je ve světle současných právních předpisů podobný situaci, která zde byla do 31. prosince 2013. Statutární orgán je i nadále výkonným orgánem obchodní korporace a u obchodních korporací je tvořen povinně. Nicméně občanský zákoník již nyní jasně rozlišuje mezi kolektivním a individuálním statutárním orgánem, což se pak ve svém důsledku projevuje zejména při jeho výkonu vnitřní i vnější působnosti. Pohled na působnost statutárních orgánů se po rekodifikaci příliš nezměnil. I nadále je u působnosti statutárních orgánů rozlišováno mezi působností vnitřní a vnější.

Pokud jde o vnitřní působnost, její obsah zůstal účinností nové právní úpravy stejný, jako tomu bylo před 1. lednem 2014. V této oblasti je dobře použitelná dřívější rozsáhlá judikatura, která pojem vnitřní působnosti a obchodního vedení, jenž je jeho součástí, vymezila poměrně jednoznačně. Současný občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích přinesly do sféry vnitřní působnosti, respektive obchodního vedení, dvě novinky: možnost dělby pravomocí mezi členy kolektivního statutárního orgánu a možnost členů statutárního orgánu žádat nejvyšší orgán obchodní korporace o pokyn týkající se obchodního vedení. Obě tyto změny považuji za pozitivní, když, jak jsem již uvedl dříve, umožní členům statutárního orgánu efektivněji vykonávat svou funkci.

Vnějškové působnosti statutárního orgánu a změnám, které v této oblasti nastaly, je věnována pozornost v další části předkládané práce.

2. Zástupční oprávnění statutárního orgánu

2.1. Obecně k vnější působnosti statutárního orgánu

Působnost vnější je nutné odlišovat od působnosti vnitřní, v rámci které rozhoduje statutární orgán o obchodním vedení a vnitřních poměrech společnosti. Vnější působnost statutárního orgánu obchodní korporace naopak určuje, jakým způsobem statutární orgán zastupuje obchodní korporaci vůči jiným subjektům navenek. Pro určení rozsahu vnější působnosti je důležité ustanovení § 164 odst. 1 občanského zákoníku, dle kterého může člen statutárního orgánu zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech. Toto ustanovení je vzhledem k absenci podobného ustanovení v zákoně o obchodních korporacích aplikovatelné i na obchodní korporace, respektive na působnost jejich členů statutárních orgánů.

Ustanovení § 164 odst. 1 občanského zákoníku zakládá generální jednatelské oprávnění členům statutárního orgánu.⁵⁰ Toto generální jednatelské oprávnění lze omezit pouze a jedině zákonem. Jiným způsobem to není možné; toto omezení by nemělo navenek vliv vůči třetím osobám a mohlo by působit jen interně v rámci obchodní korporace. Možnost statutárního orgánu zastupovat obchodní korporaci ve všech záležitostech taktéž znamená, že člen statutárního orgánu zásadně nemůže překročit své zástupčí oprávnění ve smyslu ustanovení § 440 odst. 1 občanského zákoníku.⁵¹ Z dikce ustanovení § 164 odst. 1 občanského zákoníku rovněž vyplývá, že v případech, kdy statutární orgán jednal v mezích své působnosti, obchodní korporace nemohou odmítnout účinky jeho jednání a vyvázat se z tohoto právního jednání.⁵² Pokud právní jednání statutárního orgánu, respektive jeho člena, splní veškeré zákonem požadované náležitosti, je tímto jednáním obchodní korporace vázána.

Úprava vnější působnosti statutárního orgánu vychází a je do velké míry převzata z již zrušeného občanského zákoníku 1964, a to konkrétně z ustanovení § 20 odst. 1. Dle uvedeného ustanovení činí právní úkony za právnickou osobu ti, kdož jsou k tomu oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem (statutární orgány). Tehdejší právní úprava vycházela z předpokladu, že statutární orgán je oprávněn jednat za právnickou osobu ve všech záležitostech, přičemž k omezení jeho

⁵⁰ J. Svejkovský in SVEJKOVSKÝ, Jan; DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 106 s.

⁵¹ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 841 s.

⁵² T. Dvořák ŠVESTKA, Jan; DVORÁK, Tomáš; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 540 s.

zástupčího oprávnění jinak než zákonem nemohlo dojít, resp. by se k takovému omezení nepřihlíželo, a to ani v případech, kdy by bylo zveřejněno. Ač toto ustanovení vycházelo z teorie, že právnická osoba byla svéprávná (za účinnosti občanského zákoníku 1964, způsobilá k právním úkonům) a její vůli projevovali přímo statutární orgány, je toto ustanovení obsahově téměř totožné s ustanovení § 164 odst. 1 občanského zákoníku. Vzhledem k této skutečnosti je tedy i rozsah vnější působnosti členů statutárních orgánů za účinnosti současných právních předpisů stejná, jako tomu bylo do 31. prosince 2013.

S ohledem na skutečnost, že na právnické osoby, respektive obchodní korporace, je ve světle občanského zákoníku nahlíženo jako na subjekty, které nejsou svéprávné, nerozlišuje současná právní úprava mezi přímým jednáním obchodní korporace (statutárním orgánem či zákonným zástupcem) a jednáním v zastoupení. Veškerá právní jednání týkající se obchodní korporace jsou dle účinných právních předpisů označena jako jednání v zastoupení.⁵³ To znamená, že výkon vnější působnosti statutárních orgánů obchodní korporace je jejím zastupováním.

2.2. Zákonné či smluvní zastupování obchodní korporace statutárním orgánem

Vzhledem ke skutečnosti, že současné účinné právní předpisy již jednání statutárního orgánu označují jako jednání v zastoupení, je vhodné rozlišit, zda se bude jednat o zastoupení zákonné či zastoupení smluvní. Objasnění této otázky má význam jednak pro právo hmotné, zejména na to, zda na jednání statutárního orgánu použít příslušná ustanovení občanského zákoníku o zákonném, anebo smluvním zastoupení, a jednak v určitých ohledech také pro právo procesní.⁵⁴ Odborné názory na tuto problematiku se poměrně různí a závěry tudíž nemusejí být zcela jasné a jednoznačné. U části odborné veřejnosti převládá názor, že jednání statutárního orgánu se považuje za druh zastoupení zákonného. Nicméně lze nalézt i interpretace, že jednání statutárního orgánu není čistě zastoupením ani smluvním ani zákonným, ale zastoupením svého druhu, které je oproti zákonnému či smluvnímu zastoupení poměrně specifické.

Jak již bylo v krátkosti uvedeno v předchozím textu, mezi částí odborné právní veřejnosti převažuje názor, že jednání statutárního orgánu je zastoupením zákonným. Jeden ze zastánců tohoto názoru, M. Juráš, k pohledu na právnickou osobu jako

⁵³ JANKŮ, Martin a kol. *Nové občanské právo v kostce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 26 s.

⁵⁴ JURÁŠ, Marek. Zastoupení právnické osoby v civilním právu – aktuální problémy. *Právní rozhledy*. 2014, č. 4.

nesvéprávnému útvaru uvádí, že smluvní zastoupení vůbec nepřichází v úvahu.⁵⁵ Svůj názor opírá o pravidlo, že u smluvního zastoupení je nutné a nezbytné to, aby osoba, která zmocňuje další osobu ke svému zastupování, byla sama svéprávná, protože samotné zastoupení vzniká na základě právního jednání. Pokud by zmocňující osoba svéprávná nebyla, pak by nemohla ani právně jednat a zmocnit další osobu ke svému zastupování.⁵⁶ Právnícká osoba tedy jako nesvéprávný útvar nemůže učinit právní jednání, kterým by zmocnila jinou osobu, aby ji zastupovala, což je podstatou smluvního zastoupení.⁵⁷

Zákonné zastoupení je takovým zastoupením, kde sám zákon stanoví, kdo je oprávněn zastupovat jiného, což je s ohledem na dikci ustanovení § 164 občanského zákoníku splněno.⁵⁸ Zákon tedy stanovuje, kdo právníckou osobu, respektive obchodní korporaci, zastupuje a v jakém rozsahu tak činí. Právnícká osoba pak rozsah tohoto zástupčího oprávnění nemůže zúžit. Tento princip je podrobněji stanoven v ustanovení § 47 zákona o obchodních korporacích, dle kterého omezení jednatelského oprávnění společenskou smlouvou nebo rozhodnutím orgánu společnosti nejsou účinná vůči třetím osobám, a to i kdyby byla zveřejněna.⁵⁹

Rovněž odborník na obchodní právo, S. Plíva, uvádí, že zastupováním právnícké osoby statutárním orgánem je zastoupením zákonným. Přesněji řečeno ve své argumentaci uvádí, že podnikatel (a tedy i obchodní korporace) je ze zákona zastoupen členem statutárního orgánu. Plíva tento závěr taktéž dovozuje z dikce ustanovení § 164 občanského zákoníku.⁶⁰ Stejného názoru je i P. Čech, dle kterého se na právní jednání členů statutárního orgánu plně vztahuje úprava obsažená v ustanovení § 436 an. občanského zákoníku.⁶¹

V komentářové literatuře byl nicméně vysloven i názor poněkud odlišný, když zastupování člena statutárního orgánu bylo označeno za zastoupení *sui generis*, tedy za zastoupení, které není ani zákonným, ani smluvním.

⁵⁵ JURÁŠ, Marek. Zastoupení právnícké osoby v civilním právu – aktuální problémy. *Právní rozhledy*. 2014, č. 4.

⁵⁶ M. Knappová a V. Knapp, in KNAPPOVÁ, Marta; ŠVESTKA, Jan a kol. *Občanské právo hmotné I. Díl první: Obecná část. Díl druhý: Věcná práva*. 4. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005, 246 s.

⁵⁷ JURÁŠ, Marek. Zastoupení právnícké osoby v civilním právu – aktuální problémy. *Právní rozhledy*. 2014, č. 4.

⁵⁸ M. Zuklínová in DVOŘÁK, Tomáš; ŠVESTKA Jan; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 321 s.

⁵⁹ JURÁŠ, Marek. Zastoupení právnícké osoby v civilním právu – aktuální problémy. *Právní rozhledy*. 2014, č. 4.

⁶⁰ S. Plíva in DVOŘÁK, Tomáš; ŠVESTKA Jan; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 321 s.

⁶¹ ČECH, Petr. Rekodifikace: hlavní změny v právu společností. *Právní rádce*. 2012, č. 5.

Například přední odbornice na občanské procesní právo, R. Šínová, uvádí že, tento druh zastoupení nemůže být zastoupením na základě plné moci ani zastoupením čistě zákonným, když některá oprávnění osob jednajících za právnickou osobu vyplývají přímo ze zákona a některá i z jiných právních skutečností. S odkazem na ustanovení § 193 občanského zákoníku dovozuje, že oprávnění statutárního orgánu zastupovat právnickou osobu nevyplývá pouze ze zákona, ale například i ze zakladatelského právního jednání. Z tohoto důvodu pak podle ní není možné toto zastoupení označit za čistě zákonné, protože jeho rozsah může vyplývat i z jiných právních skutečností.⁶² Podobný názor, tedy že se v případě členů statutárních orgánů při zastupování právnické osoby bude jednat o zastoupení svého druhu, vyslovil kupříkladu i výše několikrát zmíněný J. Lasák.⁶³

K zajímavému názoru dospěla K. Eichlerová, která uvádí zastupování obchodní korporace statutárním orgánem je zastoupení svého druhu. Člen statutárního orgánu je sice označen zákonem za zástupce obchodní korporace, nicméně nemůže být zástupcem dle ustanovení § 436 an. občanského zákoníku, když se všeobecná ustanovení o zastoupení se na člena statutárního orgánu nedají použít. V rámci úpravy právnických osob v občanském zákoníku a obchodních korporacích v zákoně o obchodních korporacích totiž jsou speciální ustanovení, která užití ustanovení § 436 – § 440 v zásadě vylučují.⁶⁴

Osobně se přikláním k názoru, že zastupování obchodní korporace členem statutárního orgánu je zastoupením zákonným. Jak například uvádí M. Juráš, toto zastoupení nese všechny znaky zastoupení zákonného, když není možné ujednat jiný než zákonný rozsah jednatelského oprávnění, respektive k jeho zúžení by se nepřihlíželo.⁶⁵ Pokud by se mělo jednat o zastoupení smluvní, muselo by být možné určit jeho rozsah. To však není s ohledem na ustanovení § 47 zákona o obchodních korporacích možné, a proto ani limitace zástupčího oprávnění člena statutárního orgánu jinak než zákonem také není možná.

Jediná možnost, jak lze jednání statutárního orgánu obchodní korporace nějakým způsobem ovlivnit, je určení způsobu zastupování obchodní korporace. To nicméně není omezení zástupčího oprávnění statutárního orgánu, ale pouze vymezení způsobu jeho

⁶² R. Šínová in SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renata a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 71 s.

⁶³ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 841 s.

⁶⁴ EICHLEROVÁ, Kateřina. Obchodní korporace a svéprávnost. *Právní obzor*. 2014, č. 4.

⁶⁵ JURÁŠ, Marek. Zastoupení právnické osoby v civilním právu – aktuální problémy. *Právní rozhledy*. 2014, č. 4.

jednání při zastupování obchodní korporace. Rozsah zástupčího oprávnění pak zůstává stejný, statutární orgán, přesněji jeho členové, zastupuje obchodní korporaci ve všech záležitostech.

Rovněž se domnívám, a to s ohledem na nesvéprávnost právnické osoby, že není možné, aby tato právnická osoba sama právně jednala, tedy aby zmocnila konkrétního člena statutárního orgánu k jejímu zastupování. O smluvním zastoupení právnických osob, či obchodních korporací, se tak dá hovořit pouze v případech, kdy člen statutárního orgánu zmocní při zastupování právnické další osobu, aby právnickou osobu v rozsahu určeném zmocněním zastupovala.⁶⁶

Zastoupení právnické osoby členy statutárního orgánu je sice dle mého názoru zastoupením zákonným, nicméně bude mít určitá specifika. Užití všeobecných ustanovení občanského zákoníku upravujících zastoupení nebude v mnohých situacích u obchodních korporací možné zcela použít. V tomto směru se ztotožňuji s názorem K. Eichlerové, tedy že úprava právnických osob v občanském zákoníku, respektive obchodních korporací v zákoně o obchodních korporacích, obsahuje speciální úpravu a užití všeobecných ustanovení o zastoupení často vylučuje.⁶⁷ Ani ustanovení občanského zákoníku o zákonném zastoupení nebude dle mého názoru možné použít, když tato ustanovení počítají se svou aplikací na fyzické osoby. Všeobecná ustanovení občanského zákoníku se tak dle mého mínění na obchodní korporace užijí subsidiárně, a to v případech absence jiné speciální úpravy.

2.3. Způsob zastupování obchodní korporace

2.3.1. Určení způsobu zastupování obchodní korporace

Způsob zastupování obchodní korporace statutárním orgánem je velmi důležitou informací, která určuje, jakým způsobem statutární orgán, respektive jeho členové, zastupuje obchodní korporaci navenek vůči třetím osobám. Pro obchodní korporace jako právnické osoby, které se zapisují do obchodního rejstříku, platí pravidlo uvedené v ustanovení § 7 odst. 1 písm. f) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob, podle kterého se do veřejného rejstříku zapisuje informace o statutárním orgánu, a to jakým způsobem právnickou osobu zastupuje. Od okamžiku zveřejnění se pak na způsob jednání statutárního orgánu právnické osoby uplatňuje

⁶⁶ JURÁŠ, Marek. Zastoupení právnické osoby v civilním právu – aktuální problémy. *Právní rozhledy*. 2014, č. 4.

⁶⁷ EICHLEROVÁ, Kateřina. Obchodní korporace a svéprávnost. *Právní obzor*. 2014, č. 4.

princip materiální publicity v souladu s ustanovením § 8 an. zákona o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob.

Pro určení způsobu zastupování obchodní korporace je stěžejní již mnohokrát zmiňované ustanovení § 164 občanského zákoníku, a to konkrétně ustanovení odst. 1 a 2. Ačkoliv by bylo možné z ustanovení § 164 odst. 1 občanského zákoníku dovodit, že se ustanovení § 164 odst. 2 občanského zákoníku vztahuje pouze na kolektivní statutární orgán právnické osoby, respektive obchodní korporace, v tomto ustanovení je upraven také způsob jednání za obchodní korporace i pro případy, kdy členové statutárního orgánu tvoří individuální statutární orgán, tedy kdy všichni členové individuálního statutárního orgánu zastupují obchodní korporaci samostatně.⁶⁸

Za poměrně zajímavou lze označit otázku, zda zakladatelské právní jednání obchodní korporace musí obsahovat ustanovení o způsobu jednání jejího statutárního orgánu, respektive to, zda by zakladatelské jednání i bez této informace obsahovalo všechny zákonem požadované náležitosti. Zákon o obchodních korporacích tuto problematiku řeší pouze u úpravy společnosti s ručením omezeným, kdy v ustanovení § 146 odst. 1 písm. g) stanovuje, že společenská smlouva obsahuje počet jednatelů a způsob jejich jednání za společnost.

Právní úprava ostatních obchodních korporací povinnost, že zakladatelské právní jednání má obsahovat způsob jednání statutárního orgánu, neukládá. Z této skutečnosti by se tedy dalo usuzovat to, že zakladatelské právní jednání může existovat i bez uvedení této informace. Podobný názor vyslovuje například J. Lasák, který uvádí, že v případě absence úpravy v zakladatelském právním jednání se užije ustanovení § 164 odst. 2 občanského zákoníku, tedy že právnickou osobu zastupuje každý člen statutárního orgánu samostatně.⁶⁹

Také již zmíněný T. Dvořák se k dané problematice rovněž věnuje. V komentáři k občanskému zákoníku dovozuje, „že nemůže nastat situace, že by zakladatelské právní jednání mohlo neobsahovat způsob jednání kolektivního statutárního orgánu, protože by pak tento způsob nebylo možné zapsat do veřejného rejstříku. Údaj o způsobu jednání kolektivního orgánu musí být vždy v zakladatelském právním jednání obsažen a musí s ním být souladný stav ve veřejném rejstříku.“⁷⁰

⁶⁸ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 843 s.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ T. Dvořák in ŠVESTKA, Jan; DVOŘÁK, Tomáš; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 538 s.

Osobně se přikláním spíše k názoru druhému, tedy že zakladatelské právní jednání musí obsahovat informaci o způsobu jednání statutárního orgánu. Ztotožňuji se s názorem, že vzhledem k povinnému zapisování tohoto údaje do veřejného rejstříku (u obchodních korporací do obchodního rejstříku) musí rejstříkový soud při zápisu této skutečnosti vycházet z nějaké právní skutečnosti, což je vždy zakladatelské právní jednání. V případě, že by rejstříkový soud neměl podklad pro zapsání způsobu jednání statutárního orgánu, zápis by nemohl provést, a tudíž by ani obchodní korporace nemohla být zapsána do obchodního rejstříku.

Domnívám se, že další problém související s výše uvedeným by mohl vzniknout tehdy, pokud by za trvání společnosti došlo ke změně způsobu jednání statutárního orgánu. Nebylo by zcela zřejmé, kdo takovou změnu způsobu jednání může provést. Vzhledem k absenci této informace v zakladatelském právním jednání by tento dokument nemusel být měněn rozhodnutím nejvyššího orgánu obchodní korporace či všech jejích společníků. Bylo by otázkou, kdo změnu může provést, zda společníci, resp. nejvyšší orgán obchodní korporace, či sám statutární orgán. Další otázkou by v tomto případě bylo, jaká listina by měla sloužit jako podklad pro zápis takové změny způsobu jednání statutárního orgánu obchodní korporace do obchodního rejstříku.

Vzhledem k uvedenému jsem přesvědčen, že způsob zastupování obchodní korporace statutárním orgánem je natolik významná záležitost, že o její změně by měl skutečně rozhodovat nejvyšší orgán obchodní korporace. Toto rozhodnutí by vzhledem ke své důležitosti mělo mít formu veřejné listiny, tedy, v souladu s ustanovení § 776 odst. 2 zákona o obchodních korporacích, formu notářského zápisu.

Pokud by byl přijat názor, že způsob zastupování obchodní korporace by měl být obsažen v zakladatelském právním jednání, bylo by to právě rozhodnutí nejvyššího orgánu, kterým by se toto zakladatelské právní jednání měnilo. Muselo by být v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o obchodních korporacích formou veřejné listiny.⁷¹ Pokud by způsob zastupování statutárního orgánu zakladatelské právní jednání neobsahovalo, nemuselo by rozhodnutí příslušného orgánu obchodní korporace, kterým ke změně způsobu zastupování statutárním orgánem došlo, mít formu veřejné listiny. Uvedené platí pro obchodní korporace s výjimkou společnosti s ručením omezením, kde je způsob zastupování členy statutárního orgánu povinnou náležitostí společenské smlouvy.⁷²

⁷¹ Viz například ustanovení § 147 či § 416 zákona o obchodních korporacích.

⁷² Viz ustanovení § 146 odst. 1 písm. g) zákona o obchodních korporacích.

Způsob zastupování právnické osoby, respektive obchodní korporace, může být určen několika způsoby. První z nich vychází z ustanovení § 164 odst. 1 občanského zákoníku, kde je uvedeno, že každý z členů statutárního orgánu zastupuje právnickou osobu navenek samostatně. Jak již vyplývá z dikce uvedeného ustanovení, toto pravidlo se uplatní, nebude-li v zakladatelském právním jednání (společenské smlouvě, stanovách) určeno jinak.

Druhým možným způsobem je určit, aby právnickou osobu, respektive obchodní korporaci, zastupovalo více členů statutárního orgánu společně, tedy například dva nebo tři členové společně. Třetí možností je pak kombinace obou zmíněných postupů, tedy takové určení způsobu zastupování právnické osoby, respektive obchodní korporace, kdy ji někteří členové statutárního orgánu mohou zastupovat za určité situace samostatně a jiní pouze společně s jiným členem statutárního orgánu. V praxi bývá též obvyklé, že například u družstev či akciových společností je určeno, že obchodní korporace je zastoupena tím způsobem, předseda představenstva s jiným členem tohoto orgánu musí jednat společně.

Všechny výše uvedené způsoby zastoupení je rovněž možné modifikovat tak, že je určeno, že u právního jednání určitého charakteru či určité hodnoty mohou obchodní korporaci zastupovat všichni členové statutárního orgánu samostatně. Ovšem u právního jednání přesahujícího tuto hodnotu nebo odlišujícího se svým charakterem (například převody nemovitých věcí) pak musí jednat více členů společně.⁷³

V souvislosti s určením způsobu zastupování obchodní korporace lze ještě uvažovat o možnosti, že by byli jmenovitě určeni ti členové, kteří obchodní korporaci zastupují samostatně, a ti, kteří ji zastupují pouze společně.⁷⁴ Ačkoliv platné právní předpisy tuto možnost určení způsobu zastupování nevyklučují, dle T. Dvořáka nebude tato možnost v praxi příliš uplatňována vzhledem k nutnosti obsáhnout tuto informaci v zakladatelském právním jednání.⁷⁵ Pokaždé, když by došlo ke změně osoby, která je členem statutárního orgánu, by totiž zároveň muselo dojít ke změně zakladatelského právního jednání. To by obchodní korporaci přinášelo poměrně vysoké finanční náklady, které jsou spojeny se změnami zakladatelských právních dokumentů. Pro praxi by navíc takové určení způsobu

⁷³ K. Eichlerová in ČERNÁ, Stanislava; PLÍVA, Stanislav a kol. *Podnikatel a jeho právní vztahy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013, 18 - 19 s.

⁷⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným. Komplexní pohled na s.r.o.* Praha: ASPI, 2002, 271 s.

⁷⁵ T. Dvořák in ŠVESTKA, Jan; DVOŘÁK, Tomáš; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 538 s.

zastupování bylo příliš komplikované, a proto se ztotožňuji s názorem, že nebude příliš využíváno.

2.3.2. Způsob jednání statutárního orgánu a omezení jednatelského oprávnění

Rozlišení mezi způsobem jednání statutárního orgánu obchodní korporace a omezením jednatelského oprávnění statutárního orgánu je velmi důležité. Jak nedodržení způsobu jednatelského oprávnění, tak případné překročení stanoveného omezení členem statutárního orgánu má různé důsledky. Pokud je v zakladatelském právním jednání obsaženo ustanovení omezující jednatelské oprávnění a člen statutárního orgánu toto omezení překročil, je právnická osoba tímto jednáním vázána. K takovému omezení se vůči třetím osobám nepřihlíží, a to i když bylo zveřejněno. Tato skutečnost vyplývá z ustanovení § 47 zákona o obchodních korporacích. Uvedené omezení může mít pouze vliv na odpovědnost člena statutárního orgánu vůči obchodní společnosti. Problematika omezení jednatelského oprávnění je podrobněji vymezena v následující kapitole. Naproti tomu nedodržení způsobu jednání stanoveného v zakladatelském právním jednání může mít poměrně závažné důsledky, které by mohly vést až k situaci, kdy právnická osoba, resp. obchodní korporace, takovým jednáním člena statutárního orgánu vázána nebude.

Zákon přesné vymezení toho, kdy je ještě ustanovení zakladatelského právního jednání považováno za stanovení způsobu jednání statutárního orgánu, respektive jeho členů, a kdy už je omezením jednatelského oprávnění ve smyslu ustanovení § 47 zákona o obchodních korporacích, neobsahuje. Nicméně existuje poměrně rozsáhlá judikatura, která omezení jednatelského oprávnění a způsobu jednání statutárního orgánu poměrně jasně rozlišuje. Vzhledem k tomu, že stávající právní úprava vychází do značné míry z právní úpravy účinné před 1. lednem 2014, jsem přesvědčen, že bude možné v mnoha případech použít judikaturu vycházející z již neúčinných právních předpisů, tedy obchodního zákoníku a občanského zákoníku 1964.

Pokud je v zakladatelském právním jednání, tedy například ve společenské smlouvě či stanovách, určeno, že jedná více členů statutárního orgánu společně, není víceméně pochyb o tom, že se o omezení jednatelského oprávnění nejedná. To potvrzuje i stávající konstantní judikatura. Kupříkladu v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 2002, sp. zn. 29 Odo 198/2002, je vysloven následující závěr: Pokud společenská smlouva určuje, že jménem společnosti jedná více jednatelů společně, nejde o omezení jednatelského oprávnění ve smyslu ustanovení § 133 odst. 2 obchodního zákoníku, ale o určení způsobu jednání jménem společnosti podle ustanovení § 133 odst. 1 obchodního

zákoníku. V duchu stávajících právních předpisů nejde tedy o omezení jednatelského oprávnění ve smyslu ustanovení § 47 zákona o obchodních korporacích, nýbrž o určení způsobu jednání statutárního orgánu v souladu s ustanovením § 164 odst. 2 občanského zákoníku.⁷⁶ Podobný závěr byl taktéž vysloven v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13. prosince 2007, sp. zn. 21 Cdo 265/2007.⁷⁷

Určení způsobu jednání za právnickou osobu, respektive obchodní korporaci, je možné ještě dále specifikovat. Bližší určení způsobu jednání statutárního orgánu může spočívat například v tom, že u právního jednání, jehož hodnota nepřesahuje určitou výši (například 40 000 Kč), může každý z členů statutárního orgánu za obchodní korporaci právně jednat samostatně. V ostatních případech tak musí činit více členů statutárního orgánu společně. Tento způsob určení způsobu jednání statutárního orgánu není omezením jednatelského oprávnění a je vůči třetím osobám účinný. Podmínkou je řádné zveřejnění tohoto údaje ve veřejném, respektive obchodním rejstříku. Tento závěr potvrdila též soudní praxe. Jako příklad lze uvést rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2012, sp. zn. 29 Cdo 301/2010, který potvrdil, že rozšíření způsobu jednání statutárního orgánu stanovením určité hodnoty, do které je oprávněn jednat člen statutárního orgánu samostatně, je možné a nejedná se o omezení jednatelského oprávnění.⁷⁸

Zde se nabízí zajímavé srovnání s holandskou právní úpravou. Na rozdíl od české právní úpravy, která považuje situaci, kdy členové statutárního orgánu mohou zastupovat obchodní korporaci při právním jednání limitovaném určitou hodnotou samostatně a při překročení tohoto limitu jen společně, za přípustnou s účinky navenek, holandská právní úprava na tuto problematiku nahlíží jinak. Výše uvedený způsob jednání členů statutárního orgánu je ve světle nizozemské právní úpravy považován za omezení jednatelského oprávnění a jako takové nemá účinek vůči třetím osobám. Jediný způsob úpravy jednání členů statutárních orgánů, který má účinky navenek je, když je určeno, aby členové statutárního orgánu jednali společně. V jiných ohledech je nicméně holandská právní úprava jednatelského oprávnění členů statutárních orgánů velmi

⁷⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2002, sp. zn. 29 Odo 198/2002. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁷⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. 21 Cdo 265/2007. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁷⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 29 Cdo 301/2010. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

podobná té české. Členové statutárních orgánů mohou zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech a omezení jejich jednatelského oprávnění nemá účinek navenek.⁷⁹

Ovšem pokud by byl v rámci české právní určen způsob jednání statutárního orgánu obchodní korporace takovým způsobem, že by jednání členů statutárního orgánu bylo podmíněno souhlasem jiného orgánu obchodní korporace, tedy například za situace, kdy by člen statutárního orgánu musel pro právní jednání, jehož hodnota by přesahovala 100.000 Kč, získat předchozí souhlas valné hromady, jednalo by se již o ustanovení omezující jednatelské oprávnění ve smyslu ustanovení § 47 zákona o obchodních korporacích. To by dále nebylo vůči třetím osobám účinné. Obchodní korporaci by proto jednání členů statutárního orgánu, kteří by nedodrželi omezení jednatelského oprávnění, zavazovalo.⁸⁰ Obecně řečeno, pokud by za této situace uzavřel statutární orgán, respektive jeho členové, smlouvu, ke které byl dle zakladatelského právního jednání vyžadován souhlas valné hromady, obchodní korporace bude tímto právním jednáním vázána.

2.3.3. Nedodržení způsobu jednání statutárního orgánu

Poměrně zajímavým problémem je v souvislosti s právními předpisy účinnými od 1. ledna 2014 otázka, jak se postavit k situaci, kdy členové statutárního orgánu obchodní korporace nejednají způsobem stanoveným v zakladatelském právním jednání v souladu s ustanovením § 164 odst. 1 občanského zákoníku, tedy nezastupují obchodní korporaci způsobem zapsaným v obchodním rejstříku. Pro aplikační praxi bude důležité zjistit, jaké by byly následky toho, kdyby nebyl dodržen určený způsob zastupování, a to jak pro samotné právní jednání člena statutárního orgánu této obchodní korporace, tak i pro konkrétní osobu, která stanovený způsob zastupování obchodní korporace nedodržela a jednala v rozporu s tímto určením.

Dřívější právní úprava vycházela z poměrně konstantní rozhodovací praxe vyšších soudů. Jednání člena statutárního orgánu, který nedodržel způsob jednání jménem právnické osoby zapsaným v obchodním rejstříku, sankcionovala absolutní neplatností.⁸¹ Jako příklad lze uvést rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. června 2001, sp. zn. 29 Cdo

⁷⁹ APPELS, Marten. Granting proxies to managing directors. corporatelawblog.nl. [online]. [cit. 21. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.corporatelawblog.nl/blogs/granting-proxies-to-managing-directors/>.

⁸⁰ K. Eichlerová in ČERNÁ, Stanislava; PLÍVA, Stanislav a kol. *Podnikatel a jeho právní vztahy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013, 17 s.

⁸¹ Absolutní neplatnost, respektive na absolutně neplatné právní jednání se hledí jako kdyby nebylo nikdy učiněno. Viz M. Zuklínová in DVOŘÁK, Tomáš; ŠVESTKA Jan; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 189 s.

695/2000, kde je uvedeno, že nejednala-li právnická osoba - podnikatel řádně svým statutárním orgánem (ustanovení § 13 odst. 1 věta druhá obchodního zákoníku), když právně jednal pouze jeden z jednatelů, ač měli jednat oba jednatelé (ustanovení § 133 odst. 1 obchodního zákoníku), lze takto uzavřenou smlouvu považovat za absolutně neplatnou.⁸² Stejný závěr vyslovil Nejvyšší soud rovněž v rozsudku ze dne 27. listopadu 2007, sp. zn. 32 Cdo 118/2007.⁸³

Zmíněnou koncepci částečně relativizuje usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. dubna 2004, sp. zn. 9 Cmo 559/2003. V něm bylo dovozeno, že se jedná pouze o neplatnost relativní, přičemž neplatnosti se může dovolat osoba, která je tímto jednáním dotčena, tedy společnost.⁸⁴ Vrchní soud v tomto případě dovozoval relativní neplatnost z ustanovení § 267 odst. 1 obchodního zákoníku, dle kterého se v případech, kdy je neplatnost právního úkonu stanovena na ochranu určitého účastníka, může této neplatnosti dovolávat pouze tento účastník.⁸⁵

Je otázkou, zda tento výklad nemohl být v rozporu s ustanovením § 40a občanského zákoníku 1964, dle kterého se (relativní) neplatnosti nemůže dovolat osoba, která ji sama způsobila.⁸⁶ To by v případě nedodržení způsobu jednání statutárního orgánu byla sama právnická osoba, která by tak činila prostřednictvím svého statutárního orgánu. Dle právních předpisů účinných před 1. lednem 2014 bylo jednání statutárního orgánu projevem vůle právnické osoby. V každém případě bylo dle dřívější právní úpravy poměrně zřejmé, že se jednalo o neplatný právní úkon.

Účinné právní předpisy nyní stojí v otázkách platnosti, respektive neplatnosti právních jednání na poněkud odlišných principech, než tomu bylo v dřívější právní úpravě. Dle ustanovení § 574 občanského zákoníku je potřeba na právní jednání třeba hledět spíše jako na platné než na neplatné. Občanský zákoník zároveň upřednostňuje neplatnost relativní před neplatností absolutní.⁸⁷ Vzhledem ke skutečnosti, že členové obchodní korporace právnickou osobu při jednání navenek zastupují, dle mého názoru,

⁸² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2001, sp. zn. 29 Cdo 695/2000. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁸³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2007, sp. zn. 32 Cdo 118/2007. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁸⁴ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 4. 2004, sp. zn. 9 Cmo 559/2003. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁸⁵ Srov. ustanovení § 586 odst. 1 občanského zákoníku.

⁸⁶ Srov. ustanovení § 579 odst. 1 občanského zákoníku.

⁸⁷ M. Zuklínová in DVOŘÁK, Tomáš; ŠVESTKA Jan; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 187 - 188 s.

použití judikatury vztahující se k již zrušeným a neúčinným právním předpisům nebude možné.

Tak jako v dřívějších právních předpisech není ani v účinných právních předpisech explicitně stanoveno, jaký následek má nedodržení způsobu jednání statutárního orgánu na učiněné právní jednání. K odpovědi je možné dospět pouze výkladem několika na sebe navazujících norem, ale ani v tomto případě nemusí být odpověď na tuto otázku zcela jednoznačná. Také současná odborná literatura věnující se této problematice neposkytuje zcela jednoznačné závěry. Naopak si v některých směrech dokonce značně odporuje.

J. Lasák vyjádřil v komentáři k občanskému zákoníku názor, že vzhledem k teorii fikce právnické osoby a tím pádem skutečnosti, že člen statutárního orgánu právnickou osobu, respektive obchodní korporaci, zastupuje, je při nedostatku jednatelského oprávnění nutné aplikovat ustanovení § 440 občanského zákoníku.⁸⁸ Pokud by tedy za právnickou osobu (obchodní korporaci) jednal člen statutárního orgánu způsobem odlišným od způsobu stanoveného zakladatelským právním jednáním (jednoduše řečeno jednal by sám, ač měl jednat společně s dalším členem), právnická osoba by byla tímto jednáním vázána, pokud by ho bez zbytečného odkladu dodatečně schválila. Pokud by tak ovšem neučinila, byl by tímto jednáním zavázán sám člen statutárního orgánu, který meze svého zástupčího oprávnění překročil a způsob jednání statutárního orgánu nedodržel.

K situaci, aby byl člen statutárního orgánu zavázán sám, by byla nutná dobrá víra osoby, se kterou jednal. Vzhledem ke skutečnosti, že způsob jednání statutárního orgánu se zapisuje do obchodního rejstříku, je možnost dobré víry s ohledem na princip materiální publicity téměř vyloučena. V takovém případě, kdy by nedostatek právního jednání člena statutárního orgánu nebyl zhojen, by z tohoto právního jednání nebyl zavázán nikdo, a tedy by toto právní jednání bylo zdánlivé. K. Eichlerová dále dovozuje, že v případě, kdy se třetí osoba, s níž člen statutárního orgánu jednal, může dovolávat dobré víry, bude z tohoto jednání zavázána sama obchodní korporace.⁸⁹

Opačně oproti názoru J. Lasáka se k následkům nedodržení způsobu jednání statutárního orgánu staví kupříkladu T. Švestka, který užití ustanovení § 440 občanského zákoníku vylučuje. Zastává názor, že nedodržení způsobu jednání statutárního orgánu právnické osoby bude mít za následek nicotnost tohoto právního jednání, jelikož vůle

⁸⁸ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.

⁸⁹ EICHLEROVÁ, Kateřina. Obchodní korporace a svéprávnost. *Právní obzor*. 2014, č. 4.

právnícké osoby nebyla řádně projevena ve smyslu ustanovení § 551 občanského zákoníku (jednatel společnosti s ručením například jednal samostatně, ač měl jednat společně s druhým jednatelem).⁹⁰ Dle tohoto ustanovení je pak zdánlivé každé právní jednání, u kterého chybí vůle jednajícího. Podobně se o právní jednání nejedná, pokud vůle nechybí, avšak není navenek projevena. Takové právní jednání je nicotné (zdánlivé).⁹¹ Ke zdánlivému právnímu jednání (nicotnému) se nepřihlíží a toto jednání nemůže vyvolat právní následky, a tudíž nemůže nikoho zavazovat.⁹² Druhým možným následkem, který by mohlo nedodržení způsobu jednání statutárního orgánu mít, je dle T. Dvořáka například to, že by se mohlo jednat o soukromé jednání člena statutárního orgánu, které se týká pouze této osoby a které se tudíž zastoupené právnícké osoby vůbec netýká.⁹³

Osobně se domnívám, že právní jednání, při kterém nebyl nedodržen způsob zastupování statutárního orgánu, by měl být sankcionován tím, že se bude jednat o zdánlivé právní jednání. Ustanovení § 164 odst. 2 občanského zákoníku stanovuje, jakým způsobem může statutární orgán právníckou osobu zastupovat, a tedy jak může být navenek řádně projevena vůle za obchodní korporaci. V případech, kdy členové statutárního orgánu jednali sami, ač měli jednat společně, nemohli řádně projevit vůli za obchodní korporaci, a tím pádem řádně zastoupit právníckou osobu.

Dále jsem přesvědčen, že posouzení právního jednání, k němuž došlo při nedodržení způsobu zastupování právnícké osoby členy statutárního orgánu, jako zdánlivého je zcela adekvátní. Každá osoba, jež by se členy statutárního orgánu uzavírala smlouvu či vstupovala do jiného právního vztahu, musí s ohledem na skutečnost, že způsob jednání statutárního orgánu je povinně uveřejněn v příslušném veřejném rejstříku (v případě obchodních korporací v rejstříku obchodním), vědět, jakým způsobem členové statutárního orgánu jednají, a tedy to, jak právníckou osobu zastupují. Jednoduše řečeno pokud konkrétní osoba vystupuje jako člen statutárního orgánu, druhá strana má možnost zjistit, jakým způsobem je konkrétní právnícká osoba členy svého statutárního orgánu zastoupena.

⁹⁰ T. Dvořák in ŠVESTKA, Jan; DVOŘÁK, Tomáš; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 542 s.

⁹¹ J. Handlar in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář.* 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 1966 s.

⁹² M. Zuklínová in DVOŘÁK, Tomáš; ŠVESTKA, Jan; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek I. Díl první: Obecná část.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 187 s.

⁹³ T. Dvořák in ŠVESTKA, Jan; DVOŘÁK, Tomáš; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 542 s.

2.3.4. Plná moc pro člena statutárního orgánu

V rovině působnosti statutárního orgánu a zastupování obchodní korporace je poměrně významnou a mezi odborníky často diskutovanou otázkou, zda právnická osoba prostřednictvím svých členů statutárního orgánu může zmocnit jiné členy tohoto orgánu, aby ji zastupovali. Právní předpisy účinné před 1. lednem 2014 tuto otázku výslovně neupravovaly a problém poměrně rozsáhle řešila tehdejší judikatura. Naopak občanský zákoník v ustanovení § 164 odst. 2 tuto problematiku vyjasnil. V uvedeném ustanovení je explicitně umožněno, aby v případech, kdy musí členové statutárního jednat společně, mohl konkrétní člen zastoupit právnickou osobu i v těch případech, kdy byl k určitému právnímu jednání zmocněn. V takové situaci by mohl zastupovat obchodní korporaci samostatně, ačkoliv dle zakladatelského právního jednání by mohl jednat pouze společně s jiným členem. Určité nejasnosti ovšem stále zůstávají, a to zejména v otázce, zda může být členovi statutárního orgánu udělena generální plná moc k tomu, aby obchodní korporaci zastupoval.

Dřívější konstantní judikatura na otázky generální plné moci udělované členu statutárního orgánu v rámci jednání jménem právnické osoby, respektive obchodní společnosti, odpovídala zcela jasně. Tento postup zcela zapovídala.⁹⁴ Nejvyšší soud dospěl v rozsudku ze dne 24. dubna 2007, sp. zn. 29 Odo 1082/2005, k následujícímu závěru: Určují-li stanovy akciové společnosti, že jménem společnosti musí jednat společně dva členové představenstva, není přípustné, aby dva členové představenstva udělili generální plnou moc pouze jednomu z nich.⁹⁵ Shodný závěr vyslovil také například Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 31. března 2009, sp. zn. 29 Cdo 1227/2007.⁹⁶

Problém udělování speciální plné moci jen jednomu členovi statutárního orgánu zákon explicitně neřešil; přesněji toto jednání ani nezakazoval, ale ani výslovně nepovoloval.⁹⁷ Tehdejší judikatura vycházející z občanského zákoníku 1964 se nicméně

⁹⁴ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 845 s.

⁹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2007, sp. zn. 29 Odo 1082/2005. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 29 Cdo 1227/2007. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁹⁷ HAJNÁ, Kateřina a JELÍNKOVÁ, Petra. *Ožehavé otázky zastoupení společnosti s ručením omezeným (Controversial Issues of representation of limited liability companies)*. COFOLA 2011: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno: Masaryk University, 2011.

k této možnosti stavěla alespoň z počátku spíše zamítavě.⁹⁸ V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2007, sp. zn. 32 Cdo 118/2007, byl vysloven jednoznačný závěr. Podepsal-li pouze jeden z jednatelů společnosti s ručením omezeným oznámení o postoupení pohledávky dlužníku, ačkoliv podle společenské smlouvy měli jednat dva jednatelé společně, je tento právní úkon neplatný, i když jednatel činí tento právní úkon na základě plné moci druhého jednatele.⁹⁹ S ohledem na tento závěr by pak udělování speciální plné moci, tedy plné moci jen ke konkrétnímu úkonu nebylo možné.

Poněkud odlišně se ke stejné problematice postavil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 25. ledna 2011, sp. zn. 32 Cdo 4133/2009. Uvedl, že není vyloučena možnost, aby člen představenstva, kterého stanovy společnosti opravňují k písemným právním úkonům za představenstvo jménem společnosti, udělil individuální plnou moc ke konkrétnímu písemnému právnímu úkonu jinému členu představenstva z důvodu takové dočasné překážky na své straně (například pro nemoc apod.), která mu brání ve výkonu jednatelského oprávnění.¹⁰⁰ Vyslovený závěr Nejvyššího soudu udělování speciální (individuální) plné moci členům statutárního orgánu v případech, kdy jich musí jednat více společně, nevylučoval.

Dle mého názoru byl tento závěr ve světle tehdejších právních předpisů správný. V případech udělování speciální plné moci členům statutárního orgánu nedochází k přenosu působnosti na jiného člena, na kterého by v případě generální plné moci přešla celá působnost statutárního orgánu. Ten by pak jednal jménem právnické osoby (nyní ji zastupoval) samostatně, ačkoliv by k tomu nebyl dle zakladatelského právního jednání oprávněn. Lze vyslovit domněnku, že by tyto závěry mohly být v omezené míře použity i na nynější právní úpravu, a to zejména v oblasti udělování generální plné moci.

Jak jsem již naznačil v předchozím textu, právní úprava účinná od 1. ledna 2014 problematiku udělování plných mocí členům statutárního orgánu vyjasňuje. V ustanovení § 164 odst. 2 občanského zákoníku je totiž výslovně umožněno, aby člen statutárního orgánu zastoupil obchodní korporaci na základě plné moci, a to i v případech, kdy je zakladatelským právním jednáním vyžadováno, aby jednalo více členů statutárního orgánu společně. Je tedy možné zmocnit jednoho člena statutárního orgánu ostatními

⁹⁸ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 846 s.

⁹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2007, sp. zn. 32 Cdo 118/2007. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹⁰⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2011, sp. zn. 32 Cdo 4133/2009. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

členy k určitému právnímu jednání, tedy pro uzavření konkrétní smlouvy, výpověď nebo například dohodu o započtení.¹⁰¹ Tato právní úprava, respektive toto ustanovení, je dle mého názoru velmi přínosná, jelikož usměrňuje poněkud odlišné právní názory. Vzhledem k výslovné úpravě této problematiky již nebude téměř použitelná judikatura vyšších soudů vztahující se k obchodnímu zákoníku a občanskému zákoníku 1964.

Zůstává však otázkou, nakolik konkrétně musí být právní jednání, ke kterému je člen statutárního orgánu zmocněn, vymezeno. Kupříkladu J. Lasák uvádí, že je možné určité právní jednání ve smyslu ustanovení § 164 odst. 2 občanského zákoníku vymezit i širěji než jen jako zmocnění ke konkrétnímu individuálně určenému právnímu jednání. Dle J. Lasáka je možné člena statutárního orgánu zmocnit například i k veškerému právnímu jednání vyplývajícím z určité smlouvy, například smlouvy o dílo.¹⁰²

Osobně jsem přesvědčen, že je v tomto případě na místě opatrnost. Příliš obecné vymezení právního jednání, ke kterému by byl člen statutárního orgánu zmocněn, by ho mohlo přiblížit zmocnění generálnímu. Například pokud by byl člen statutárního orgánu zmocněn k veškerému právnímu jednání souvisejícím s uzavřenou smlouvou, mohl by tento člen například od této smlouvy dokonce i odstoupit nebo smlouvu vypovědět. To je dle mého názoru poměrně široké oprávnění, které by mohlo přesáhnout rozsah zmocnění předpokládaný v intencích ustanovení § 164 odst. 2 občanského zákoníku. Soudy by pak mohly dospět k závěru, že se jedná o příliš rozsáhlé zmocnění, které se svým charakterem podobá zmocnění generálnímu. Generální zmocnění však vzhledem ke kogentní povaze ustanovení § 164 odst. 2 občanského zákoníku není, stejně jako za dřívější právní úpravy, přípustné.¹⁰³

Dalším problematickým bodem souvisejícím s udělováním plných členům statutárního orgánu je to, zda je zmocněný člen statutárního orgánu při zastupování právnické osoby oprávněn jednat jako smluvní zástupce na základě plné moci, či jako člen statutárního orgánu, tedy jako zákonný zástupce (za předpokladu, že považujeme zastoupení obchodním korporace členem statutárního orgánu za zákonné). Kupříkladu odborník na občanské právo J. Svejkovský uvádí, že za této situace nevystupuje zmocněný člen statutárního orgánu jako statutární orgán, ale jako zmocněnec, přičemž se

¹⁰¹ KŘÍŽ, Josef. O plných mocích členům statutárního orgánu po holandsku. Patria.cz. [online]. 2014 [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/pravo/2667475/o-plnych-mocich-clenum-statutarniho-organu-po-holandsku.html>.

¹⁰² J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 846 s.

¹⁰³ Tamtéž.

vždy musí vykazovat plnou mocí s uvedeným rozsahem zmocnění.¹⁰⁴ V takovém případě by pak zmocněný člen statutárního orgánu zároveň zastupoval právnickou osobu jako zástupce na základě plné moci a zároveň jako člen statutárního orgánu. Podobný názor vyslovil též J. Lasák, který uvedl, že zákon umožňuje, aby člen statutárního orgánu vystupoval na obou stranách plné moci, a následně tak obchodní korporaci zastupoval jako smluvní zástupce.¹⁰⁵

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 31 Odo 11/2006 odůvodnil, že osoba, která je statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu právnické osoby, nemůže být současně smluvním zástupcem této osoby.¹⁰⁶ Toto rozhodnutí by spíše napovídalo, že člen statutárního orgánu při zastupování obchodní korporace na základě plné moci mohl vystupovat pouze jako zákonný zástupce.

Osobně bych se přiklonil k názorům J. Svejkovského a J. Lasáka, tedy že zastoupení obchodní korporace členem statutárního orgánu na základě plné moci bude zastoupením smluvním. Zákon s tímto počítá, když ustanovení § 164 odst. 2 předpokládá, že zmocnění uděluje právnická osoba, respektive obchodní korporace, členovi statutárního orgánu, aby ji zastupoval sám. Ze skutečnosti, že je zmocnění udělováno, pak lze dle mého názoru dovodit, že se jedná o zastoupení smluvní.

Jsem přesvědčen, že právní úprava obsažená v občanském zákoníku je přínosná. Především vyjasňuje několik poměrně sporných otázek, které vznikaly při udělování plné moci členovi statutárního orgánu. Dále posiluje právní jistotu v této oblasti. *De lege ferenda* je možné uvažovat nad možným zpřesněním obsahu plné moci, která je členovi statutárního orgánu udělována, a to v tom směru, aby bylo zřejmé, zda zákonná úprava připouští pouze zmocnění k určitému individuálnímu právnímu jednání (speciální plná moc), či zda je možné zmocnit člena statutárního orgánu k více právním jednáním souvisejících s individuálně vymezenou záležitostí (druhá plná moc).

2.3.5. Pověřený člen statutárního orgánu vůči zaměstnancům

Jednou z novinek, které přinesl nový občanský zákoník do právní úpravy zastupování obchodních korporací, je ustanovení § 164 odst. 3. Zmíněné ustanovení zakládá

¹⁰⁴ J. Svejkovský in SVEJKOVSKÝ, Jan; DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 108 s.

¹⁰⁵ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 846 s.

¹⁰⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 31 Odo 11/2006. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

u právnických osob, respektive obchodních korporací, u nichž působí kolektivní statutární orgán, povinnost pověřit některého člena tohoto orgánu k právnímu jednání vůči zaměstnancům. Uvedené ustanovení je *lex specialis* vůči způsobu jednání statutárního orgánu určeného v zakladatelském právním jednání nebo postupem ustanovení § 164 odst. 2 občanského zákoníku, kdy modifikuje jednání statutárního orgánu.¹⁰⁷ Vzhledem k tomuto ustanovení pak nemusí členové statutárního orgánu zastupovat obchodní korporaci při právním jednání vůči zaměstnancům způsobem uvedeným v zakladatelském právním jednání (např. dva členové společně), ale může tak činit jediný pověřený člen samostatně.¹⁰⁸

Zaměstnanci ve smyslu ustanovení § 164 odst. 3 občanského zákoníku jsou v souladu s ustanovením § 6 zákona č. 262/2006 Sb. zákoníku práce fyzickými osobami, které se zavázaly k výkonu práce v pracovně právním vztahu. Jedná se jak o osoby vykonávající závislou práci v pracovněprávním poměru, tak o osoby vykonávající závislou práci na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Nejspíše se jedná také o osoby vykonávající práci na základě tzv. faktického pracovního poměru, tedy například o osoby vykonávající závislou práci na základě neplatné pracovní smlouvy.¹⁰⁹ Lze se setkat s názorem, že se dotyčné ustanovení vztahuje rovněž na osoby ucházející se o zaměstnání, a to například v souvislosti s uzavíráním pracovní smlouvy či dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.¹¹⁰ S tímto názorem se plně ztotožňují.

Ustanovení § 164 odst. 3 občanského zákoníku pokrývá takové právní jednání, které se týká typicky personální záležitosti, tedy například uzavírání pracovních smluv s budoucími zaměstnanci, změny pracovních poměrů či jejich ukončování.¹¹¹ Jak již bylo naznačeno výše, povinnost pověřit člena statutárního orgánu k právnímu jednání vůči zaměstnancům je pouze u obchodních korporací s kolektivním statutárním orgánem. Ustanovení § 164 odst. 3 občanského zákoníku pak řeší rovněž situaci, kdy k pověření člena nedojde, a to tím způsobem, že tuto působnost vykonává předseda statutárního orgánu.

¹⁰⁷ T. Dvořák in ŠVESTKA, Jan; DVOŘÁK, Tomáš; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 543 s.

¹⁰⁸ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář.* 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 847 s.

¹⁰⁹ Tamtéž, 846 s.

¹¹⁰ ČÍŽEK, Vladimír. Kolektivní statutární orgán obchodní korporace: pověření jednáním vůči zaměstnancům. *Obchodněprávní revue.* 2015, č. 1.

¹¹¹ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář.* 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 846 s.

Zákon však nijak neřeší situaci, kdy k pověření člena statutárního orgánu nedojde a statutární orgán zároveň nemá svého předsedu. Tato situace nemůže nastat u kapitálových společností, jelikož v souladu s ustanovením § 44 odst. 3 zákona musí kolektivní orgán u kapitálových společností, tedy i u společností statutárních, zvolit svého předsedu. U osobních společností daná povinnost neplatí, a může tedy nastat situace, že kolektivní statutární orgán nebude mít pověřeného člena, který by jednal vůči zaměstnancům. V tomto případě by se uplatnilo ustanovení § 164 odst. 2 občanského zákoníku. Vůči zaměstnancům by vystupovali členové statutárního orgánu způsobem určeným v zakladatelském právním jednání či v tomto ustanovení.¹¹²

Ustanovení § 164 odst. 3 občanského zákoníku přineslo do českého právního řádu úpravu, která je v českém právním prostředí nová. Názory mezi odbornou veřejností na přínosnost tohoto ustanovení jsou však poměrně rozporuplné. Odborníci především řeší otázku, proč vůbec bylo toto ustanovení do občanského zákoníku zařazeno. Je tomu tak zejména z toho důvodu, že nikde není rozumně zdůvodněno, proč by se jednání vůči zaměstnancům právnické osoby mělo řídit jiným režimem než jiná právní jednání.¹¹³

Na ustanovení § 164 odst. 3 občanského zákoníku se objevují též názory, že je takové ustanovení v občanském zákoníku nadbytečné a může působit dokonce i kontradiktorně. Účelem tohoto ustanovení měla být zejména ochrana zaměstnanců.¹¹⁴ Vzhledem k tomu, že ustanovení § 164 odst. 3 občanského zákoníku umožňuje například to, aby vůči zaměstnancům právně jednal pouze jeden člen statutárního orgánu, ač dle zakladatelského právního jednání musí jednat více členů společně, je ochrana zaměstnance částečně omezena.

Osobně se nedomnívám, že by ustanovení § 164 odst. 3 občanského zákoníku bylo přínosné, a to hned z několika důvodů. Je zřejmé, že toto ustanovení mělo zjednodušit právní jednání právnické osoby vůči zaměstnancům, a to zvláště v případech, kdy má právnická osoba mnoho zaměstnanců a kdy u právnické osoby působí kolektivní statutární orgán, jehož členové musí za právnickou osobu právně jednat společně. V tomto směru může být uvedené ustanovení do určité míry přínosné; nicméně zůstává otázkou, zda je skutečně vhodné modifikovat jednání členů statutárního orgánu, aby

¹¹² J. Svejkovský in SVEJKOVSKÝ, Jan; DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 108 s.

¹¹³ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 846 s.

¹¹⁴ J. Svejkovský in SVEJKOVSKÝ, Jan; DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 108 - 109 s.

v některých záležitostech právně jednali odlišně od toho, co předpokládá zakladatelské právní jednání.

Vzhledem k tomu, že zaměstnanci jsou ve slabším postavení než zaměstnavatel a právní předpisy se snaží tuto faktickou nerovnováhu vyrovnat, může ustanovení § 164 odst. 3 občanského zákoníku působit v rozporu s tímto principem. Jak jsem již naznačil výše, mohou nastat situace, kdy členové kolektivního statutárního orgánu, kteří musí dle zakladatelského právního jednání zastupovat právnickou osobu společně, budou vůči zaměstnancům právně jednat samostatně, respektive kdy bude jednat pouze konkrétní pověřený člen.

2.3.6. Společné jednání prokuristy a člena statutárního orgánu

Poměrně zajímavou otázkou v souvislosti s právní úpravou účinnou od 1. ledna 2014 je to, zda je možné již v zakladatelském právním jednání stanovit, aby obchodní korporace byla při právním jednání zastoupena společně prokuristou a jiným členem statutárního orgánu.¹¹⁵ Společné jednání člena statutárního orgánu a prokuristy se může v zásadě vyskytovat ve dvou základních variantách. První variantou je situace, kdy člen statutárního orgánu může jednat pouze s prokuristou. Druhou možností je to, že člen statutárního orgánu může jednat i samostatně, naproti tomu ale prokurista může jednat pouze se členem statutárního orgánu.¹¹⁶

Právní úprava účinná do 31. prosince 2013, tedy zejména obchodní zákoník a občanský zákoník 1964, tyto otázky explicitně neupravovala. Navzdory absenci výslovné právní úpravy však existovala poměrně rozsáhlá judikatura věnující se zkoumané problematice. Judikatura vyšších soudů dospěla k jednoznačnému závěru, že kombinovat jednání prokuristy a statutárního orgánu nelze.¹¹⁷ Na tomto místě by bylo vhodné zmínit například usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. února 2000, sp. zn. 7 Cmo 55/99¹¹⁸, nebo též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2003, sp. zn. 32

¹¹⁵ Prokura je upravena v ustanoveních § 450 an. občanského zákoníku.

¹¹⁶ JOSKOVÁ, Lucie. Je podle NOZ možná kombinace jednání jednatele (člena představenstva) a prokuristy? *Rekodifikace & Praxe*. 2013, č. 4.

¹¹⁷ VOSOL, David a HARTMANN, Ivo. Změny v jednání za právnické osoby, zpravy.e15.cz. [online]. 2013 [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/pravo-a-byznys/zmeny-v-jednani-za-pravnicke-osoby-1010674>.

¹¹⁸ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 2. 2000, sp. zn. 7 Cmo 55/99. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

Odo 99/2002¹¹⁹, z nichž vyplývá, že společné jednání prokuristy a člena statutárního orgánu opravdu není možné.

Jedním z důvodů, proč judikatura odmítla možnost společného jednání prokuristy a člena statutárního orgánu, bylo to, že jednání prokuristy bylo jednáním v zastoupení a jednání statutárního orgánu právnické osoby bylo jednáním přímým. V důsledku ustanovení § 13 odst. 1 obchodního zákoníku mohla totiž právnická osoba jednat přímo (svým statutárním orgánem) nebo v zastoupení. S ohledem na dikci uvedeného ustanovení bylo společné jednání člena statutárního orgánu a prokuristy vyloučeno. K velmi podobnému závěru dospěl například rovněž jeden z významných odborníků na obchodní právo J. Dědič.¹²⁰

Nová právní úprava účinná od 1. ledna 2014 problematiku společného jednání prokuristy a člena statutárního orgánu taktéž neupravuje. Úprava prokury zůstala v zásadě bez výraznějších změn a vychází z úpravy obsažené v již zrušeném občanském zákoníku 1964. Nicméně vzhledem k tomu, že dle účinných právních předpisů je právnická osoba útvar, který není svéprávný a který musí být při jednání navenek zastoupen statutárním orgánem,¹²¹ nemusí být možnost společného jednání prokuristy a člena statutárního orgánu zcela vyloučena. Jak jednání prokuristy, tak jednání člena statutárního orgánu je totiž zastoupením. Dřívější právní argumentace, že právnická osoba může být zastoupena nebo jednat přímo, přičemž kombinace obou způsobů není možná, přestává být s ohledem na shora uvedenou skutečnost relevantní.

Názory na otázky jsou však mezi odbornou veřejností různé a mnohdy, nepříliš překvapivě, dokonce rozporné. L. Josková kupříkladu dospěla k závěru, že kombinace jednání člena statutárního orgánu a prokuristy možná je. S odkazem na německou právní úpravu uvedla, že jednání prokuristy by mělo společnosti ulehčovat činnost a že společné jednání je možné za předpokladu, že společnost má vícečlenný statutární orgán, kdy způsob jednání je nastaven tak, že společnost mohou zastupovat i členové statutárního orgánu bez prokuristy.¹²² Zde je nicméně vhodné upozornit na fakt, že německá úprava

¹¹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2003, sp. zn. 32 Odo 99/2002. In: Beck-online [právní informační systém], Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015], Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹²⁰ J. Dědič in DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník, komentář*, 1. vydání, Praha: Bova Polygon, 2002, 11 s.

¹²¹ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 778 s.

¹²² JOSKOVÁ, Lucie. Je podle NOZ možná kombinace jednání jednatele (člena představenstva) a prokuristy? *Rekodifikace & Praxe*. 2013, č. 4.

s možností jednání člena statutárního orgánu za součinnosti prokuristy počítá.¹²³ Například u veřejné obchodní společnosti dle ustanovení § 125 odst. 3 německého obchodního zákoníku je může být ve společenské smlouvě určeno, že společníci, pokud jich spolu nejedná více, mohou být pověřeni k zastupování společnosti pouze společně s prokuristou.¹²⁴ Rovněž v právní úpravě akciové společnosti, je tato varianta připuštěna, když dle ustanovení § 78 odst. 3 německého akciového zákona mohou stanovy určit, aby byli jednotliví členové představenstva sami nebo společně s prokuristou oprávněni k zastupování společnosti.¹²⁵ U společnosti s ručením omezením výslovná úprava chybí společného jednání jednatele a prokuristy, nicméně je tato skutečnost dovozována analogicky dle akciového zákona¹²⁶ a tento způsob je tedy možný.

K podobnému závěru došli též D. Vosol a I. Hartmann, a to s odkazem na skutečnost, že jak prokurista, tak i člen statutárního orgánu jsou zástupci právnické osoby. Dřívější judikatura, která neumožňovala směšování obou druhů jednání, již nebude dle jejich názoru na nově účinné právní předpisy aplikovatelná.¹²⁷

Opačný názor vyslovil naopak J. Lasák, jenž svůj názor dovozuje přímo z ustanovení občanského zákoníku. Podle ustanovení § 164 odst. 2 občanského zákoníku členové statutárního orgánu právnickou osobu zastupují samostatně, neurčí-li zakladatelské právní jednání, jak jeho členové právnickou osobu zastupují. J. Lasák dovodil, že zákonodárce pro účely úpravy způsobu jednání za právnickou osobu počítá toliko se členy statutárního orgánu, nikoliv s jinými zástupci (například s prokuristou).¹²⁸

Podobně jako J. Lasák se ke společnému jednání člena statutárního orgánu a prokuristy vyjádřila K. Hurychová. Domnívá se, že tento způsob společného jednání možný není, protože chybí právní úprava, která by takové jednání výslovně umožňovala. K podpoře svých tvrzení uvedla stejný argument jako J. Lasák a pro upřesnění ještě uvedla ustanovení § 146 odst. 1 písm. g) zákona o obchodních korporacích. Dle tohoto ustanovení, které je obsaženo v rámci úpravy společnosti s ručením omezeným, má

¹²³ HURYCHOVÁ, Klára. Prokura v novém občanském zákoníku, bulletin-advokacie.cz, [online]. 2014 [cit. 26. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prokura-v-novem-obcanskem-zakoniku>.

¹²⁴ Viz ustanovení § 125 odst. 3 německého obchodního zákoníku.

¹²⁵ Viz ustanovení § 78 odst. 3 německého akciového zákona.

¹²⁶ JOSKOVÁ, Lucie. Je podle NOZ možná kombinace jednání jednatele (člena představenstva) a prokuristy? *Rekodifikace & Praxe*. 2013, č. 4.

¹²⁷ VOSOL, David a HARTMANN, Ivo. Změny v jednání za právnické osoby, zpravy.e15.cz. [online]. 2013 [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/pravo-a-byznys/zmeny-v-jednani-za-pravnicke-osoby-1010674>.

¹²⁸ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 844 s.

zakladatelské právní jednání obsahovat počet jednatelů a způsob, jakým jednají za společnost. Z dikce tohoto ustanovení vyplývá, že zákonodárce se společným jednáním prokuristy a člena statutárního orgánu nepočítal, když v rámci společnosti s ručením omezením stanovil pravidlo, že společenská smlouva musí obsahovat údaj o způsobu zastupování společnosti jednatelem, tedy nikoliv způsob zastupování jednatelem spolu s jinými osobami.¹²⁹

Osobně bych se přiklonil spíše k názoru druhému, tedy že kombinace jednání prokuristy a člena statutárního orgánu možná není, a to právě s ohledem na skutečnost, že zastupování právnické osoby je poměrně specifické a obsahuje prvky zastoupení zákonného, přičemž prokura je typicky smluvní zastoupení. Kombinace obou by proto neměla být možná. Pokud by byla připuštěna tato varianta jednání, v právní úpravě by nebylo možné nalézt přiměřené rozšíření oprávnění prokuristy. Jako příklad lze společnost s ručením omezeným, která by měla určit dva jednatele, kteří by mohli jednat pouze společně nebo s prokuristou. V případě, kdy by jeden z jednatelů z jakéhokoliv důvodu nemohl jednat, byl by druhý jednatel omezen zástupčím oprávněním prokuristy.¹³⁰ Na tuto otázku nicméně odpoví až praxe a bude značně zajímavé sledovat, jak se k tomuto problému postaví soudy.

2.3.7. Souběh více jednatelských oprávnění

Další z mnoha oblastí, kterých se významně dotkla rekodifikace soukromého práva v České republice, je problematika souběhů více jednatelských oprávnění u členů statutárních orgánů obchodních korporací. Jedná se o souběh vyplývající zejména ze souběhu pracovněprávního vztahu dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce a z titulu členství ve statutárním orgánu řídicím se občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích. Právní úprava obsažená v občanském zákoníku, respektive v zákoně o obchodních korporacích, vyvolává mnohé interpretační nejasnosti. Názory odborné veřejnosti na tuto problematiku se přitom značně liší a v mnohých ohledech si dokonce odporují.

Souběhem jednatelských oprávnění se rozumí situace, kdy je člen statutárního orgánu obchodní korporace – nejčastěji jednatel společnosti s ručením omezeným či člen

¹²⁹ HURÝCHOVÁ, Klára. Prokura v novém občanském zákoníku, bulletin-advokacie.cz, [online]. 2014 [cit. 26. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prokura-v-novem-obcanskem-zakoniku>.

¹³⁰ Tamtéž.

představenstva akciové společnosti v této společnosti zároveň v pracovním poměru s touto společností, tedy je jejím zaměstnancem, a to v mnohých případech na vedoucí pozici například generálního či finančního ředitele.¹³¹ V rámci souběhu člen statutárního orgánu může obchodní korporaci zastupovat jak z titulu členství ve statutárním orgánu, ovšem způsobem určeným v zakladatelském právním jednání, tak z titulu svého pracovního zařazení v souladu s ustanovením § 166 odst. 1 občanského zákoníku.

Právní předpisy upravující možné souběhy více jednatelských oprávnění, stejně jako názory na tuto záležitost prošly v našem právním řádu poměrně zajímavým vývojem. Problematika souběhů nebyla původně v obchodním zákoníku, výslovně upravena. Nicméně těmito otázkami se poměrně často zabývaly vyšší soudy v České republice. Například Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 21. dubna 1993, sp. zn. 6 Cdo 108/92, dovodil, že činnost statutárního orgánu (popřípadě jeho člena, jde-li o kolektivní orgán) obchodní společnosti nebo družstva nemůže vykonávat fyzická osoba zároveň v pracovním poměru. V takovém případě by pracovní smlouva (nebo jiná smlouva uzavřená v rámci pracovněprávních vztahů) byla neplatná. Stejně tak by bylo neplatné jmenování nebo volba, na jejichž základě by zaměstnanec měl vykonávat v obchodní společnosti nebo družstvu práci (funkci), jejíž náplní je činnost, kterou v této právnické osobě koná její statutární orgán (popřípadě jeho člen, jde-li o kolektivní orgán).¹³²

K podobnému, respektive stejnému závěru došel například i Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 29. května 2013, sp. zn. 21 Cdo 1781/2012,¹³³ či v rozsudku ze dne 18. října 2013, sp. zn. 21 Cdo 2802/2012.¹³⁴ V rovině veřejnoprávní převzal stejný závěr i Nejvyšší správní soud.¹³⁵ Soudy nicméně uzavřely, že ani právní předpisy, ani povaha obchodních společností nebrání tomu, aby členové statutárního orgánu vykonávali pro tuto obchodní společnost i jiné činnosti na základě pracovněprávních vztahů, není-li

¹³¹ MIKULÁŠ, Zdeněk a RYCHTÁŘOVÁ, Kamila. Souběh funkcí aneb může člen představenstva působit jako generální ředitel. epravo.cz. [online]. 2010 [cit. 26. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/soubeh-funkci-aneb-muze-clen-predstavenstva-pusobit-jako-generalni-reditel-66370.html>.

¹³² Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 4. 1993, sp. zn. 6 Cdo 108/92. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹³³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1781/2012. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹³⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2013, sp. zn. 21 Cdo 2802/2012. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹³⁵ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 3 Ads 119/2010. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

náplní pracovního poměru (nebo jiného pracovněprávního vztahu) výkon činnosti statutárního orgánu.¹³⁶

Poměrně výraznou měrou zasáhl do problematiky souběhů zákon č. 351/2011 Sb., který novelizoval obchodní zákoník. Mimo jiné přidal do tohoto zákona ustanovení § 66d. Novela zavedla nový institut delegace obchodního vedení a umožnila členu statutárního orgánu vykonávat činnosti, které mohl vykonávat původně pouze ve své korporátní funkci, tedy pouze v rámci obchodněprávního vztahu podle obchodního zákoníku, rovněž na základě pracovněprávního vztahu ke společnosti. Novela tímto odstranila do té doby v praxi nezákonný, ale běžný jev, kdy byl člen statutárního orgánu společnosti zároveň v pracovněprávním vztahu k této společnosti.¹³⁷ Vzhledem ke skutečnosti, že právní předpisy účinné po 1. lednu 2014 nepřevzaly mimo jiné ustanovení § 66d obchodního zákoníku, stala se dříve poměrně jasná otázka souběhů opět problematikou hojně diskutovanou.

B. Havel, jeden z autorů rekodifikace soukromého práva v České republice, se k možnosti souběhu pracovněprávního vztahu a s funkcí člena statutárního orgánu staví pozitivně. Při formulaci svého stanoviska vycházel zejména z toho, že zákon výslovně souběh nezakazuje, a tudíž si strany mohou ujednat práva a povinnosti dle vlastní vůle. K argumentu možného snížení odpovědnosti takového člena statutárního orgánu, který by byl ke společnosti zároveň v pracovněprávním vztahu, Havel uvádí, že by se i na tento vztah aplikovala kogentní ustanovení zákona o obchodních korporacích týkající se odpovědnosti tohoto člena či vznik či zánik jeho funkce.¹³⁸

Naopak opačný názor zastává P. Čech, který vzhledem k tomu, že občanský zákoník již neobsahuje období ustanovení § 66d obchodního zákoníku, dochází k závěru, že by se otázka souběhů měla posuzovat stejně, jako před novelou obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 351/2011 Sb. Za této situace by byl souběh možný pouze v případech, kdy se obsah pracovněprávního vztahu nebude překrývat s obsahem

¹³⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1781/2012. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹³⁷ HOLEC, Pavel a BARTŮŇKOVÁ, Anna. K odstranění tzv. zákazu souběhu funkcí a možnostem řešení vztahu společnost s ručením omezeným – jednatel – zaměstnanec v praxi. *epravo.cz*. [online]. 2012 [cit. 26. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-odstraneni-tzv-zakazu-soubehu-funkci-a-moznostem-reseni-vztahu-spolecnost-s-rucenim-omezenym-jednatel-zamestnanec-v-praxi-79555.html?mail>.

¹³⁸ HAVEL, Bohumil. Glosa o svobodě Co se starými souběhy? a jak s novými?. *epravo.cz*. [online]. 2013 [cit. 26. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/glosa-o-svobode-co-se-starymi-soubehy-a-jak-s-novymi-92537.html>.

obchodního vedení dle případné smlouvy o výkonu funkce. Čech svůj názor dále podporuje ustanovením § 1791 občanského zákoníku, dle kterého závazek vzniká z určité kauzy neboli hospodářského důvodu, jinak je neplatný. Vzhledem k této právní konstrukci pak nelze odůvodnit nároky z práv a povinností vyplývajících z pracovní smlouvy, které již dříve vyplynuly ze smlouvy o výkonu funkce či jiné obdobné smlouvy.

139

Osobně se spíše přikláním k interpretaci, kterou zastává Havel. Jak sám uvádí, nemožnost souběhu pracovně právního vztahu a členství ve statutárním orgánu před zavedením ustanovení § 66d obchodního zákoníku dovedla pouze judikatura, a to i při absenci výslovného zákazu tohoto postupu.¹⁴⁰ Jsem přesvědčen, že je plně v souladu se zásadou legální licence a na ní zavazující dispozitivní právní úpravy, aby byl souběh pracovněprávního vztahu s funkcí člena statutárního orgánu možný.

Rovněž jsem přesvědčen, že nepřítomnost hospodářského účelu závazku, respektive kauzy, nemusí vést automaticky k neplatnosti závazku. Názory na tuto problematiku jsou velmi rozličné, některé z nich platnost závazku s absencí kauzy připouštějí. Například M. Hulmák uvádí, že takovýto závazek je pouze nevynutitelný.¹⁴¹ Nicméně vzhledem k rozporuplným názorům na otázky souběhů nelze s jistotou předpovědět, jak se k podobným argumentům v budoucnu postaví soudy. *De lege ferenda* se domnívám, že by bylo vhodnější v zákoně přímo uvést, zda možnost souběhů je nebo není možná. Tímto by se předešlo možným nejasnostem a zamezilo by se případným aplikačním sporům.

2.3.8. Právnícká osoba jako člen statutárního orgánu obchodní korporace

Rekodifikace soukromého práva v České republice v mnohem větší míře umožňuje, aby se členem statutárního orgánu právnické osoby, respektive obchodní korporace, stala právnická osoba. Tato skutečnost explicitně vyplývá z ustanovení § 154 občanského zákoníku. Dnes již zrušený a neúčinný obchodní zákoník počítal s možností, že právnická osoba může být členem statutárního orgánu u komanditní společnosti či veřejné obchodní společnosti, tedy u osobních obchodních společností.¹⁴² Naopak tato eventualita nebyla

¹³⁹ ČECH, Petr. Souběhy funkcí zpět do neznáma. *Právní rádce*. 2013, č. 10.

¹⁴⁰ HAVEL, Bohumil. Glosa o svobodě Co se starými souběhy? a jak s novými?. *epravo.cz*. [online]. 2013 [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/glosa-o-svobode-co-se-starymi-soubehy-a-jak-s-novymi-92537.html>.

¹⁴¹ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, 10 s.

¹⁴² Viz ustanovení § 76 odst. 3 a § 93 odst. 3 obchodního zákoníku.

připuštěna u kapitálových obchodních společností, kdy například u jednatelů společnosti s ručením omezeným, kde jednatelem mohla být pouze fyzická osoba.¹⁴³

Současný občanský zákoník již možnost, aby se členem statutárního orgánu právnické osoby stala jiná právnická osoba, připouští, a to u všech právnických osob.¹⁴⁴ Tento fakt vyplývá z ustanovení § 154 občanského zákoníku, který připouští, aby se členem voleného orgánu, tedy i statutárního, stala právnická osoba. Zákon o obchodních korporacích z tohoto pravidla nečiní výjimku, a to kromě monisticky řízené akciové společnosti.¹⁴⁵ Dle ustanovení § 461 odst. 2 a § 463 odst. 2 zákona o obchodních korporacích se totiž pouze fyzická osoba může stát předsedou správní rady či statutárním ředitelem.

Právnická osoba tedy může být i členem statutárního orgánu obchodní korporace a vykonávat veškerá práva a povinnosti, které statutárnímu orgánu, respektive jeho členovi náleží. Členství právnické osoby ve voleném orgánu však nezabavuje tuto právnickou osobu odpovědnosti, kterou by jinak měla fyzická osoba, jež by byla členem stejného orgánu. Není vyloučeno dokonce ani křížové členství, případ, že by si dvě obchodní korporace vzájemně vytvářely statutární orgány.¹⁴⁶ Osobně se nicméně domnívám, že tato varianta nebude z důvodu své komplikovanosti v praxi příliš využívána.

Právnická osoba bude přitom odpovědná za výkon své funkce stejně jako osoba fyzická. V případě členství právnické osoby ve statutárním orgánu obchodní korporace se však odpovědnost při případném porušení povinností člena statutárního orgánu rozšíří ještě na další osoby, a to na také, která budou právnickou osobou zmocněny k jejímu zastupování ve statutárním orgánu jiné právnické osoby. Fyzická osoba pak bude odpovědná za způsobenou újmu společně a nerozdílně s osobou právnickou, jež jí zmocnila k zastupování ve statutárním orgánu jiné právnické osoby.¹⁴⁷

Členství právnické osoby ve statutárním orgánu obchodní korporace má řadu specifíků. Dle ustanovení § 159 odst. 2 občanského zákoníku musí člen voleného orgánu právnické osoby vykonávat svou funkci osobně. Tento požadavek nelze ve vztahu

¹⁴³ M. Bartošíková a I. Štenglová. in ŠTENGLOVÁ, Ivanka; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 100 s.

¹⁴⁴ DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. Právnická osoba jako člen orgánu obchodní korporace - vybrané otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 11 – 12.

¹⁴⁵ ČECH, Petr. Obchodní společnosti po roce 2013. *Metodické aktuality*. 2013, č. 8, 18 s.

¹⁴⁶ ČECH, Petr. Rekodifikace: hlavní změny v právu společností. *Právní rádce*. 2012, č. 5.

¹⁴⁷ DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. Právnická osoba jako člen orgánu obchodní korporace - vybrané otázky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2014, č. 1.

k právníkům osobám jako členům statutárních orgánů vykládat doslovně.¹⁴⁸ Vzhledem k zákonné konstrukci právnické osoby jako nesvéprávního subjektu, právnická osoba volenou funkci osobně vykonávat nemůže. Právnická osoba za této situace v souladu s ustanovením § 154 občanského zákoníku zmocní fyzickou osobu, aby ji ve statutárním orgánu obchodní korporace zastupovala. Pokud tak právnická osoba neučiní, bude ve voleném orgánu zastoupena svým vlastním statutárním orgánem, což vyplývá z ustanovení § 154 občanského zákoníku.

Zajímavá situace může nastat v případě, kdy právnická osoba v souladu s ustanovením § 154 občanského zákoníku určí, aby byla ve voleném orgánu zastoupena dvěma a více osobami, respektive zmocní dvě a více fyzických osob, aby ji v tomto orgánu zastupovaly. Z dikce zákona nevyplývá zcela jednoznačně, zda je tento postup v souladu s právními předpisy či nikoliv. Zůstává otázkou, jakým způsobem na tuto problematiku zareaguje praxe. Určitým vodítkem by mohlo být usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2002, sp. zn. 29 Odo 215/2002, ve kterém byl vysloven závěr, že není přípustné, aby akcionář zmocnil k vykonávání svých práv na valné hromadě více osob.¹⁴⁹ Tento závěr byl dovozen na základě analogické aplikace ustanovení § 156 odst. 9 obchodního zákoníku, jehož obdoba je obsažena též v zákoně o obchodních korporacích, a to konkrétně v ustanovení § 32 odst. 4 tohoto zákona.

Zde bude otázkou, jestli praxe rovněž dovodí analogickou aplikaci § 32 odst. 4 zákona o obchodních korporacích, resp. výše zmíněného judikátu i na zastoupení právnické osoby ve voleném orgánu, resp. statutárním orgánu. Opačný názor by mohl způsobit určité komplikace, a to zejména v případech, kdy by právnická osoba zmocnila dvě fyzické osoby, aby ji zastupovaly společně. Mohlo by pak nastat to, že by každá ze zmocněných osob hlasovala opačně. Nedošlo by tak k projevu vůle právnické osoby a právnická osoba by jako člen voleného orgánu na jednání tohoto orgánu pro určité rozhodnutí nehlasovala.¹⁵⁰ Tento problém bude skutečně vyřešen až postupem času praxí. Nicméně jak například Dědič,¹⁵¹ tak i Lasák¹⁵² vyslovují přesvědčení, že aplikace

¹⁴⁸ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 793 s.

¹⁴⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2002, sp. zn. 29 Odo 215/2002. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹⁵⁰ J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 797 s.

¹⁵¹ DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. Právnická osoba jako člen orgánu obchodní korporace - vybrané otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 11 – 12.

¹⁵² J. Lasák in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 797 s.

ustanovení § 154 občanského zákoníku by mohla být v určitých případech minimálně problematická.

Jsem přesvědčen, že praxe by měla ustanovení § 154 interpretovat tím způsobem, že právnická osoba může ke svému zastupování ve voleném orgánu zmocnit pouze jednu fyzickou osobu. Smyslem tohoto ustanovení je dle mého názoru mimo jiné předejít situacím, kdy by byl statutární orgán právnické osoby, která je členem voleného orgánu jiné právnické osoby, vícečlenný. V takovém případě by právnická osoba byla ve voleném orgánu zastoupena více osobami, což není s ohledem na tvorbu vůle více fyzických osob žádoucí. Ustanovení § 154 občanského zákoníku umožňuje, aby právnická osoba určila jednu konkrétní osobu, která ji bude zastupovat namísto vícečlenného statutárního orgánu. S ohledem na toto by opačný výklad neměl být připuštěn. Nicméně až budoucí praxe určí, jak bude toto ustanovení skutečně aplikováno.

Další zajímavou otázkou, která by v souvislosti s členstvím právnické osoby ve statutárním orgánu obchodní korporace mohla být v budoucnu aktuální, je způsob jednání takové obchodní korporace, pokud by byl statutární orgán zastupující právnické osoby vícečlenný a tato osoba neurčila konkrétní osobu, která by ji měla ve statutárním orgánu zastupovat. Zároveň by členové statutárního orgánu zastupující právnické osoby mohli dle zakladatelského právního jednání zastupovat tuto právnickou osobu samostatně, přičemž zakladatelské právní jednání obchodní korporace by vyžadovalo, aby ji členové statutárního orgánu zastupovali společně.

Výše citovaní odborníci na oblast obchodního práva Dědič a Lasák přicházejí s názorem, že pro zastoupení právnické osoby ve voleném orgánu bude důležité zakladatelské právní jednání původní právnické osoby. Statutární orgán takové právnické osoby by proto musel jednat v souladu s jejím zakladatelským právním jednáním.¹⁵³ Pokud tedy původní zakladatelské právní jednání stanovuje, aby členové statutárního orgánu jednali společně, musí při zastoupení právnické osoby v jiném statutárním orgánu jednat společně, ač to zakladatelským právním jednáním druhé právnické osoby není vyžadováno.

S tímto názorem se ztotožňuji, a to zejména s ohledem na to, jakým způsobem zastupuje právnickou osobu statutární orgán ve chvíli, kdy jeho členové musejí jednat společně. Za této situace statutární orgán projeví řádně vůli, která pak bude přičítána právnické osobě pouze v případě, kdy jednají jeho všichni členové společně. Vzhledem

¹⁵³ DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. Právnická osoba jako člen orgánu obchodní korporace - vybrané otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 11 – 12.

k tomu, že členem statutárního orgánu je právnická osoba, projevuje tato právnická osoba svou vůli jako člen statutárního orgánu a tato vůle může být projevena řádně pouze tehdy, pokud členové jejího statutárního orgánu jednají společně. Podobně je tomu u právnických osob, které jsou společníky jiných právnických osob a jejich statutární orgány je zastupují při rozhodování nejvyššího orgánu právnické osoby stejným způsobem.

Jsem přesvědčen, že možnost členství právnické osoby ve volených orgánech jiných právnických osob, respektive statutárních orgánů kapitálových obchodních společností, je zajímavou novinkou, která dozajista bude hojně využívána. V případě, že právnické osoby budou zmocňovat konkrétní osobu, aby ji zastupovala ve voleném orgánu, bude pro právnickou osobu velmi jednoduché odvolat zmocnění udělené této osobě, a to rozhodnutím statutárního orgánu. S novou právní úpravou však přicházejí otázky, které v tuto chvíli nelze s jistotou zodpovědět a teprve praxe ukáže, jakým způsobem se tyto předpisy budou aplikovat na právnické osoby, respektive na obchodní korporace.

2.4. Dílčí shrnutí

Rekodifikace soukromého práva v České republice přinesla do oblasti zastupování právnických osob, respektive obchodních korporací, mnoho nového a v některých oblastech vyvolala zajímavé diskuze nad změnami, které v českém právním řádu proběhly. Objevily se rovněž některé výkladové nejasnosti, které nově účinné právní předpisy přinesly. Několik z nich bude vyjasněno teprve v důsledku rozhodování v praxi.

Jednou z věcí, které se změnily, byl nový pohled na právnickou osobu, jako na nesvéprávný útvar. Tato právnická osoba je již zastoupena členy statutárního orgánu, kteří jsou oproti předchozí právní úpravě zástupci právnické osoby. Při zastupování právnické osoby pak projevují svoji vůli, přičemž následky tohoto jednání jsou přičítány právnické osobě.

V souvislosti s uvedenou změnou probíhají diskuze, zda je toto zastupování členy statutárního orgánu zastoupením zákonným či smluvním. Převládají ovšem názory, že se jedná o zastoupení zákonné. Mezi odbornou veřejností lze však nalézt i takové myšlenky, že zastoupení právnické osoby členy statutárního orgánu je na pomezí mezi zastoupením zákonným a smluvním, respektive, že je zastoupením svého druhu s výraznými prvky zastoupení zákonného. Při zkoumání této otázky jsem se přiklonil spíše k té názorové skupině, která analyzované zastoupení považovala za zákonné. Zastoupení statutárním

orgánem vzniká totiž přímo na základě zákona a jeho rozsah nelze vymezit, respektive zúžit jinak než zákonem.

Oblast, které se rekonstrukce soukromého práva téměř nedotkla, je problematika, jak odlišit způsob zastupování statutárního orgánu, respektive jeho členů, od omezení jednatelského oprávnění. Vzhledem ke skutečnosti, že občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích nepřinesly oproti předchozí právní úpravě v této otázce v zásadě nic nového, je možné použít na právní vztahy vzniklé dle nových právních předpisů zejména dřívější judikatury, která tento problém poměrně jasně pokrývala a nepřipouštěla příliš nejasností.

Vzhledem ke změně pohledu na členy statutárního orgánu, kteří již jsou zástupci právnické osoby, probíhají mezi odbornou veřejností diskuze o tom, jaké budou následky právního jednání, při kterém není dodržen způsob zastupování právnické osoby, respektive obchodní korporace, jenž je zapsaný v obchodním rejstříku. Lze konstatovat, že se v zásadě objevují dva základní názorové proudy. První uvádí, že jednání statutárního orgánu, při kterém nebyl dodržen způsob zastupování právnické osoby, je zdánlivé právní jednání. Dle druhého názoru se toto jednání posuzuje jako jednání dle ustanovení § 440 občanského zákoníku, tedy jako překročení zástupčího oprávnění (včetně všech zákonných následků). Při analýze této otázky jsem se přiklonil k prvnímu názorovému proudu, tedy že takové jednání bude pouze zdánlivým právním jednáním. Statutární orgán musí jednat dle zakladatelského právního jednání určitým způsobem a při jeho nedodržení není řádně navenek projevena vůle, která bude přičítána obchodní korporaci.

Nově účinné právní předpisy rovněž vyvolaly diskuze, zda již bude možné kombinovat jednání člena statutárního orgánu a prokuristy, tedy jestli bude možné, aby za společnost jednali společně člen statutárního orgánu a prokurista. Hlavním argumentem zastánců názoru, že jejich společné jednání možné je, že jak člen statutárního orgánu, tak i prokurista jsou zástupci společnosti. Při studiu této problematiky jsem se ovšem přiklonil k opačnému názorovému spektru, a to zejména z toho důvodu, že s touto možností zákon vysloveně nepočítá a že by tímto způsobem mohlo dojít k omezení rozsahu jednatelského oprávnění člena statutárního orgánu. Ten by byl limitován rozsahem zástupčího oprávnění prokuristy.

Nové právní předpisy rovněž vyjasnily některé sporné otázky, se kterými se potýkala dřívější právní úprava. Dle nové právní úpravy již bude možné, aby byla členovi statutárního orgánu udělena plná moc, k tomu aby zastupoval obchodní korporaci sám, ačkoliv zakladatelské právní jednání vyžaduje společné jednání více členů. Dle

mého názoru bude právě toto v praxi velmi přínosné. Naopak nově účinné právní předpisy opět rozdmýchaly diskuze o tom, zda je možný souběh jednatelského oprávnění vyplývajícího z členství ve statutárním orgánu a z titulu pracovněprávního vztahu dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. Současné právní předpisy totiž nepřejaly právní úpravu obsaženou v obchodním zákoníku, a to zejména ustanovení § 66d tohoto zákona. Během analýzy dané otázky jsem dospěl k závěru, že souběhy možné budou, a to zejména s ohledem na zásadu legální licence. Zákon tuto možnost nezakazuje a dle mého názoru není v rozporu s kogentními ustanoveními občanského zákoníku či zákona o obchodních korporacích.

V problematice způsobu zastupování obchodní korporace členy statutárního orgánu došlo v důsledku rekonstrukce k některým významným změnám, které do této oblasti přinesly některé výkladové nejasnosti. Dle mého názoru bude zajímavé zjistit, jakým směrem se bude judikatura vyšších soudů vyvíjet, a to především pokud se jedná o následky nedodržení způsobu jednání členů statutárního orgánu. Dále zůstává otázkou, zda bude možné určit společné jednání člena statutárního orgánu a prokuristy. Je nicméně zdůraznit fakt, že než bude k dispozici konstantní judikatura v celé oblasti této problematiky, uběhne ještě řada let.

3. Omezení jednatelského oprávnění statutárních orgánů

3.1. Obecně k omezení jednatelského oprávnění

K omezení jednatelského oprávnění u statutárních orgánů obchodních korporací dochází za situace, kdy je jinak neomezená působnost statutárního orgánu, jež vyplývá z ustanovení § 164 odst. 1 občanského zákoníku, dle kterého je statutární orgán oprávněn zastupovat právnickou osobu ve všech jejích záležitostech, nějakým způsobem limitována. Omezení jednatelského oprávnění bude v této rovině chápáno jako povinnost se něčeho zdržet, ale též jako povinnost nějakým způsobem konat.

K limitaci, respektive omezení jednatelského oprávnění statutárních orgánů obchodních korporací může dojít několika způsoby. Přichází v úvahu tzv. omezení vnitřní, které vyplývá z rozhodnutí orgánu společnosti na základě zakladatelského právního jednání, tedy na základě společenské smlouvy či zakladatelské listiny, a tzv. vnější omezení, která vyplývá přímo ze zákona. Porušení těchto omezení může mít různé právní důsledky, a to jak ve vztahu k třetím osobám, tak ve vztahu k samotným členům statutárního orgánu.

3.2. Zákonné omezení jednatelského oprávnění

3.2.1. Obecně k zákonným omezením jednatelského oprávnění

K zákonné limitaci jednatelského oprávnění statutárních orgánů obchodních korporací dochází za určitých situací přímo ze zákona. Základním smyslem tohoto omezení je chránit samotnou obchodní korporaci, případně další osoby, kterých se toto jednání týká. V tomto kontextu lze uvažovat například o společnicích obchodní korporace či o třetích osobách.

V zásadě je možné rozlišovat mezi dvěma druhy zákonných omezení jednatelského oprávnění. K prvnímu z nich dochází tehdy, když od určitého okamžiku přechází jednatelská působnost na zákonem určenou osobu. Druhým případem je situace, kdy jednatelské oprávnění za určitých situací omezuje přímo zákon, kdy si své právní jednání musí statutární orgán nechat schválit jiným orgánem obchodní korporace, a to za účelem ochrany samotné obchodní korporace či dalších osob.

3.2.2. Přechod jednatelského oprávnění na jinou osobu

První druh omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu připadá v úvahu typicky při vstupu obchodní korporace do likvidace. Občanský zákoník přejal s drobnými úpravami a dílčími upřesněními dosavadní právní úpravu likvidace obchodních společností obsaženou v obchodním zákoníku.¹⁵⁴

Při vstupu obchodní korporace do likvidace přechází v souladu s ustanovením § 193 občanského zákoníku na likvidátora působnost statutárního orgánu, a to v intencích ustanovení § 196 a § 188 občanského zákoníku. Dle těchto ustanovení směřuje činnost likvidátora k tomu, aby byl naplněn účel likvidace. V tomto směru přechází na likvidátora vnější jednatelská působnost, respektive zástupčí oprávnění statutárního orgánu zastupovat obchodní korporaci navenek vůči třetím osobám.¹⁵⁵ Členům statutárního orgánu pak zůstává část působnosti směřující dovnitř společnosti, tedy například svolávání valných hromad, jak vyplývá z rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 15. února 2001, sp. zn. 7 Cmo 271/2000.¹⁵⁶

Dle úpravy obsažené v obchodním zákoníku přecházela při jmenování likvidátora jednatelská působnost statutárního orgánu na likvidátora. Statutárnímu orgánu zůstalo oprávnění zastupovat obchodní korporaci pouze v rozsahu, v jakém jednatelská působnost nepřešla na likvidátora.¹⁵⁷ Vzhledem k tomu, že společnost při vstupu do likvidace směla činit jen úkony směřující k likvidaci, je význam likvidace pro jednatelské oprávnění za účinnosti nynějších právních předpisů podobný, jako byl za účinnosti obchodního zákoníku.

Jmenováním likvidátora funkce členů statutárního orgánu nezaniká; členové statutárního orgánu vykonávají svoji funkci i nadále, pouze jejich jednatelské oprávnění je omezené. V případech, kdy dojde z jakéhokoliv důvodu k uvolnění místa likvidátora, nastupují na jeho místo členové statutárního orgánu, a to až do doby, než bude jmenován likvidátor nový.¹⁵⁸ V této souvislosti je vhodné zmínit fakt, že v době, kdy je likvidátor

¹⁵⁴ K. Eliáš in ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, 139 s.

¹⁵⁵ J. Holejšovský in LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 994 s.

¹⁵⁶ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 2. 2001, sp. zn. 7 Cmo 271/2000. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹⁵⁷ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: PROSPEKTUM, spol. s r.o., 1997, 162 - 163 s.

¹⁵⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005, 467 s.

jmenován, je funkce členů statutárního orgánu pouze titulární a nenáleží jim po tuto dobu žádná odměna.¹⁵⁹ Okrajově lze zmínit skutečnost, že tento závěr dovozovala již kupříkladu prvorepubliková judikatura.¹⁶⁰

K podstatnému omezení jednatelské působnosti členů statutárního orgánu rovněž dochází za situace, kdy se obchodní korporace dostává do úpadku ve smyslu zákona č. 186/2002 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Po rozhodnutí o úpadku přechází na insolvenčního správce jednatelská působnost statutárního orgánu. Zde je na místě zmínit, že již v případech, kdy nastávají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, je statutární orgán povinen zdržet se nakládání s majetkovou podstatou – s výjimkou právního jednání souvisejícího s obvyklým provozem podniku v rámci obvyklého hospodaření v souladu s ustanovením § 111 zákona č. 186/2002 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Členům statutárních orgánů obchodních korporací, stejně jako tomu je při likvidaci obchodních korporací, však nezaniká jejich funkce v důsledku konkursu prohlášeného na majetek této obchodní korporace. I po dobu probíhajícího konkursu jsou povinni vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře, byť v důsledku účinků prohlášení konkursu na majetek společnosti dochází ke změně náplně funkce. Za porušení této povinnosti na ně může být uplatněna odpovědnost dle zákonných ustanovení, a to dle současných právních předpisů, zejména tedy ustanovení § 159 odst. 3 občanského zákoníku.¹⁶¹

3.2.3. Omezení jednatelského oprávnění zákonem v užším smyslu

Zákonné omezení jednatelského oprávnění členů statutárních orgánů přímo zákonem je upraveno v ustanovení § 48 zákona o obchodních korporacích. Dle tohoto ustanovení jsou právní jednání, k nimž nedal souhlas nejvyšší orgán obchodní korporace, neplatná. Této neplatnosti se přitom lze dovolat do šesti měsíců ode dne, kdy se o neplatnosti oprávněná osoba dozvěděla nebo dozvědět mohla, nejdéle však do deseti let ode dne, kdy k takovému jednání došlo.

¹⁵⁹ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: PROSPEKTUM, spol. s r.o., 1997, 163 s.

¹⁶⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky, Rv I 1832/30, [Vážný 11243]. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 26. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹⁶¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1657/2009. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

Požadavek souhlasu nejvyššího orgánu obchodní korporace k jejímu právnímu jednání je v zákoně o obchodních korporacích zmiňován hned na několika místech. Například dle ustanovení § 21 odst. 3 zákona o obchodních korporacích je vyžadován souhlas valné hromady k uzavření smlouvy o započtení pohledávky společníka za kapitálovou společností, na základě které dojde k započtení této pohledávky proti pohledávce společnosti a splacení emisního kurzu. Také smlouva o výkonu funkce musí být v kapitálové společnosti schvalována, jak vyplývá z ustanovení § 59 odst. 2 zákona o obchodních korporacích, nejvyšším orgánem společnosti, tedy valnou hromadou. Dále je kupříkladu vyžadován souhlas nejvyššího orgánu obchodní korporace k zákonem vymezeným právním jednáním, a to například v ustanovení § 190 či § 421 zákona o obchodních korporacích.¹⁶²

Veškerá výše popsaná právní jednání, která by statutární orgán při svém zastupování obchodní korporace provedl bez předchozího souhlasu nejvyššího orgánu, by dle dikce ustanovení § 48 zákona o obchodních korporacích byla neplatná. Ve valné většině případů by se jednalo o neplatnost relativní ve smyslu ustanovení § 486 občanského zákoníku. Relativní neplatnost určitého právního jednání učiněného v rozporu s ustanovením § 48 zákona o obchodních korporacích je stanovena na ochranu určitých osob, které se musí neplatnosti tohoto právního jednání domáhat.

Pouze osoby, na jejichž ochranu je neplatnost právního jednání stanovena, jsou oprávněny vznést námitku neplatnosti. V ostatních případech se bude toto právní jednání považovat za platné.¹⁶³ U neplatnosti podle ustanovení § 48 zákona o obchodních korporacích nicméně není vyloučena možnost aplikace § 588 občanského zákoníku, budou-li naplněny zákonné předpoklady pro neplatnost absolutní.¹⁶⁴ Za absolutně neplatné se považuje takové právní jednání, které se zjevně příčí dobrým mravům nebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek.¹⁶⁵

V ustanovení § 48 zákona o obchodních korporacích se hovoří o oprávněné osobě, která může vznést námitku neplatnosti za stanovených předpokladů. Dále však zákon oprávněnou osobu již nevymezuje. V tomto případě se jedná zejména o obchodní korporaci samotnou, která by mohla být neschváleným právním jednáním dotčena, ale

¹⁶² J. Lasák in LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 395 s.

¹⁶³ M. Zuklínová in DVOŘÁK, Tomáš; ŠVESTKA Jan; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 188 – 189 s.

¹⁶⁴ I. Štenglová in ŠTENGLOVÁ, Ivanka; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, František; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 130 s.

¹⁶⁵ Srov. ustanovení § 588 občanského zákoníku.

půjde zcela jistě i o další osoby. V této souvislosti se objevují spekulace, zda by nemohl být oprávněnou osobou i společník nebo člen obchodní korporace, a to za předpokladu, že bude možné dovodit, že povinnost schválení právního jednání nejvyšším orgánem je určena k ochraně jeho zájmů (srov. § 586 odst. 1 občanského zákoníku), anebo věřitelé obchodní korporace, v případech, kdy lze dovodit, že podmínka schválení jednání nejvyšším orgánem společnosti je určena i k jejich ochraně.¹⁶⁶

Poněkud odlišný výklad představil několikrát výše zmíněný J. Lasák, který se k možnosti, že by oprávněnou osobou mohl být věřitel, staví relativně skepticky. Dle jeho názoru věřiteli obchodní korporace nenáleží právo domáhat se určení neplatnosti právního jednání, a to zejména z toho důvodu, že k ochraně věřitelů zákon používá jiné prostředky ochrany, tedy například možnost se domáhat relativní neúčinnosti dle příslušných ustanovení občanského zákoníku.¹⁶⁷ Lhůty stanovené v ustanovení § 48 zákona o obchodních korporacích, tedy subjektivní lhůta šesti měsíců či objektivní lhůta deseti let, jsou pak lhůtami prekluzivními; nebude-li námitka uplatněna v rámci takto stanovených lhůt, oprávněná osoba navždy ztrácí právo na její uplatnění.¹⁶⁸

3.2.4. Nedodržení zákonných omezení jednatelského oprávnění

Zákonem stanovená omezení působnosti statutárního orgánu, respektive jeho členů, znal dnes již zrušený obchodní zákoník. I v dřívějších účinných právních předpisech bylo upravené zákonné omezení působnosti statutárního orgánu, přičemž bylo určeno pro významné záležitosti (kapitálové, majetkové či organizační). O významných záležitostech rozhodoval nejvyšší orgán společnosti, a to zásadně kvalifikovanou většinou, popřípadě tak museli učinit všichni společníci.¹⁶⁹ S. Plíva uváděl například ustanovení § 187 odst. 1 písm. j, k) obchodního zákoníku. Jak dále uváděl, omezení jednatelského oprávnění pak mohlo v tomto směru vyplývat i z jiných právních předpisů, a to kupříkladu z ustanovení § 16 odst. 3 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.¹⁷⁰

Rozdílem mezi dřívějšími a dnešními účinnými právními předpisy je v následcích, které nastanou, pokud člen statutárního orgánu omezení stanovená zákonem překročí,

¹⁶⁶ I. Štenglová in ŠTENGLOVÁ, Ivanka; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, František; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 130 s.

¹⁶⁷ J. Lasák in LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 397 s.

¹⁶⁸ Tamtéž, 398 s.

¹⁶⁹ ČECH, Petr. Vymezení části podniku a působnost valné hromady. *Právní rádce*, 2006, č. 11.

¹⁷⁰ S. Plíva, in ŠTENGLOVÁ, Ivanka; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 31. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 37 s.

respektive jedná v rozporu s nimi. Jak již bylo uvedeno výše, ustanovení § 48 zákona o obchodních korporacích zakládá relativní neplatnost takového právního jednání, popřípadě dle některých názorů i neplatnost absolutní při splnění jejích předpokladů.¹⁷¹

Naproti tomu obchodní zákoník stanovoval neplatnost tohoto právního jednání při překročení zákonem stanoveného omezení, pokud zákon výslovně nestanovil jinak.¹⁷² Jednalo by se pak v převážné většině o neplatnost absolutní, jak vyplývá mimo jiné z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2011/2000. Pokud by se totiž mělo jednat o neplatnost relativní, tak by k nenapadnutelnosti právního jednání postačovalo, aby se statutární orgán relativní neplatnosti nedovolal. Nikdo jiný než sama společnost by se totiž relativní neplatnosti právního jednání dovolat nemohl.¹⁷³

Jak je uvedeno výše, dříve byla jedním z možných následků překročení zákonného omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu absolutní neplatnost tohoto jednání (dříve právního úkonu), a to obvykle v případech, kdy byl souhlas jiného orgánu vyžadován před provedením konkrétního právního jednání (dříve právního úkonu). Naopak v případech, kdy byl vyžadován souhlas jiného orgánu společnosti až po provedení konkrétního jednání, by bylo toto jednání statutárního orgánu, respektive jeho členů, bez získání potřebného souhlasu neúčinné.¹⁷⁴

Jak z logiky věci vyplývá, omezení jednatelského oprávnění stanovené zákonem by pak v mezích obchodního zákoníku bylo účinné vůči třetím osobám a společnost by v případě překročení tohoto omezení tímto jednáním statutárního orgánu bez sjednání nápravy ve smyslu výše uvedeného nebyla vázána.¹⁷⁵

3.3. Vnitřní omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu obchodní korporace
K omezení jinak nelimitovaného jednatelského oprávnění nemusí docházet pouze v případech stanovených zákonem. Existují také případy, kdy k omezení jednatelské působnosti statutárního orgánu dojde prostřednictvím zakladatelské právní listiny, jiným

¹⁷⁴ I. Štenglová in ŠTENGLOVÁ, Ivanka; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, František; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 130 s.

¹⁷² J. Pokorná in POKORNÁ, Jarmila; KOVAŘÍK, Zdeněk; ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, 924 s.

¹⁷³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 1. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2011/2000. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹⁷⁴ J. Pokorná in POKORNÁ, Jarmila; KOVAŘÍK, Zdeněk; ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 925

¹⁷⁵ PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku. 1. Díl*. 4. vydání, Praha: ASPI Publishing, 2004, 172 s.

ujednáním, či rozhodnutím orgánu obchodní korporace, nejčastěji nejvyšším orgánem obchodní korporace, tedy například rozhodnutím valné hromady. Tato omezení jednatelské působnosti statutárního orgánu jsou nazývána vnitřními omezeními, a to zejména z důvodu, že tato omezení budou mít v souladu s ustanovení § 47 zákona o obchodních korporacích účinky výhradně dovnitř společnosti; navenek vůči třetím osobám se nijak neuplatní.¹⁷⁶

Úprava obsažená v ustanovení § 47 zákona o obchodních korporacích je obdobou ustanovení § 13 odst. 5 obchodního zákoníku.¹⁷⁷ Zákon o obchodních korporacích právní úpravu týkající se vnitřního omezení jednatelského oprávnění členů statutárních orgánů bez výraznějších obsahových změn převzal z dřívější právní úpravy. Oproti úpravě obsažené v obchodním zákoníku, je však úprava vnitřního omezení jednatelského oprávnění sjednocena pro všechny obchodní korporace. Dřívější právní úprava obsažená v obchodním zákoníku vždy vedle ustanovení § 13 odst. 5 obsahovala ještě obdobné ustanovení u jednotlivých obchodních korporací. Jsem přesvědčen, že změna právní úpravy je přínosná, protože došlo k odstranění zbytečné dvojkolejnosti úpravy.

K vnitřnímu omezení jednatelského oprávnění může dojít, jak i vyplývá z ustanovení § 47 zákona o obchodních korporacích, hned několika způsoby. Jedním ze způsobů, jak limitovat jednatelské oprávnění, je omezit jej přímo společenskou smlouvou, respektive vzhledem k ustanovení § 3 zákona o obchodních korporacích, stanovami či zakladatelskou listinou. Není vyloučeno, aby jednatelské oprávnění členů statutárního orgánu bylo omezeno i ve smlouvě o výkonu funkce či jiným ujednáním mezi členem statutárního orgánu a konkrétní obchodní korporací.¹⁷⁸ Další možností, jak lze vnitřně omezit jednatelské oprávnění statutárního orgánu, je na základě rozhodnutí orgánu obchodní korporace. Zde se ve většině případů bude jednat o rozhodnutí orgánu nejvyššího, tedy o rozhodnutí přijaté valnou hromadu či členskou schůzí.

Vnitřní omezení jednatelského oprávnění může být stanoveno několika způsoby. Je nutné jej odlišovat od způsobu zastupování právnické osoby, respektive obchodní korporace v souladu s ustanovením § 164 odst. 2 občanského zákoníku. Odlišení je důležité zejména s ohledem na následky případného nedodržení takto nastavených

¹⁷⁶ J. Lasák in LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 392 s.

¹⁷⁷ I. Štenglová in ŠTENGLOVÁ, Ivanka; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, František; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 130 s.

¹⁷⁸ J. Lasák in LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 392 s.

pravidel. Problematice rozlišení mezi omezením jednatelského oprávnění statutárních orgánů a stanovením způsobu zastupování právnické osoby je blíže věnována pozornost v druhé kapitole této práce. Jedná se však zejména o situace, kdy bude určité právní jednání statutárního orgánu podmíněno předchozím souhlasem jiného orgánu obchodní korporace (například valnou hromadou či dozorčí radou).¹⁷⁹ O omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu rovněž půjde tehdy, pokud k právnímu jednání, jehož hodnota přesahuje určitou částku či se týká určitého předmětu, bude vyžadován předchozí souhlas jiného orgánu obchodní korporace.¹⁸⁰

Jednatelské oprávnění je též možné v určitých vymezených otázkách zcela vyloučit. Při formulaci omezení tohoto druhu nicméně nelze jednatelské oprávnění člena statutárního orgánu příliš omezit. Pokud by například valná hromada vzala zpět svůj předchozí souhlas s uzavřením jakékoliv smlouvy uzavírané společností, jednalo by se o usnesení neplatné pro zjevný rozpor s účelem a smyslem zákonné právní úpravy.¹⁸¹

3.3.1. Následky vnitřního omezení jednatelského oprávnění

Zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 47 zakotvuje, jaké plynou pro společnost následky, pokud dojde k porušení vnitřního omezení jednatelského oprávnění ze strany členů statutárního orgánu. Dle tohoto ustanovení je tímto následkem neúčinnost vnitřních omezení jednatelského oprávnění vůči třetím osobám, a to i v případě, kdy tato vnitřní omezení byla zveřejněna. Zveřejněním se ve smyslu tohoto ustanovení rozumí uveřejnění informace o vnitřním omezení jednatelského oprávnění v obchodním věstníku, a to v souladu s ustanovením § 776 zákona o obchodních korporacích. Vnitřní omezení jednatelského oprávnění nejsou vůči třetím osobám rovněž účinná v případech, kdy je tato informace zveřejněna například v celostátním tisku, či třetím osobám známa jakýmkoliv jiným způsobem.¹⁸² V případě vnitřního omezení jednatelského oprávnění zakladatelským právním jednáním je přitom toto omezení patrné i ze sbírky listin obchodního rejstříku, kde se zakladatelská právní jednání v souladu s ustanovením § 66

¹⁷⁹ J. Pokorná in POKORNÁ, Jarmila; KOVAŘÍK, Zdeněk; ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, 925 s.

¹⁸⁰ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: PROSPEKTUM, spol. s r.o., 1997, 162 s.

¹⁸¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005, 466 s.

¹⁸² J. Lasák in LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 392 s.

písm. a) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob, zveřejňují. Jsou tedy všem osobám přístupná.

Vnitřní omezení jednatelského oprávnění v případě jeho překročení členem statutárního orgánu nemá vliv na platnost uzavřené smlouvy, která byla členem statutárního orgánu za společnost uzavřena při současném překročení stanoveného vnitřního omezení jednatelského oprávnění. Takto uzavřená smlouva je platná bez ohledu na to, zda druhá smluvní strana o jakémkoliv vnitřním omezení jednatelského oprávnění členů statutárního orgánu věděla či nikoliv.¹⁸³

Porušení vnitřního omezení jednatelského oprávnění nemá sice účinky vůči třetím osobám, nicméně projeví se vůči členům statutárního orgánu, kteří vnitřní omezení jednatelského oprávnění překročili. Poruší-li člen statutárního orgánu stanovené vnitřní omezení jednatelského oprávnění, poruší tak svou povinnost péče řádného hospodáře uvedenou v § 159 odst. 1 občanského zákoníku, protože poruší povinnost loajality vůči obchodní korporaci.¹⁸⁴

Člen statutárního orgánu, který vnitřní omezení jednatelského oprávnění porušil, je taktéž odpovědný za případnou způsobenou škodu. Není vyloučena ani možnost postižení takového jednání způsobem vyplývajícím ze smlouvy o výkonu funkce, a to například smluvní pokutou či možností odvolání z funkce.¹⁸⁵

Ustanovení § 47 zákona o obchodních korporacích týkající se vnitřního omezení jednatelského oprávnění členů statutárních orgánů vychází z ustanovení § 13 odst. 5 již neúčinného obchodního zákoníku. Současná právní úprava toto ustanovení v obsahově totožné podobě převzala. Došlo sice k drobným úpravám, ovšem smysl ustanovení a přístup k vnitřnímu omezování jednatelského oprávnění a následkům při jeho porušení zůstal i v současné právní úpravě totožný.

3.4. Dílčí shrnutí

Právní úprava dotýkající se omezení jednatelského oprávnění obsažená v občanském zákoníku a v zákoně o obchodních korporacích je velmi podobná právní úpravě obsažené v právních předpisech účinných do 31. prosince 2013. Také současná právní úprava

¹⁸³ I. Štenglová in ŠTENGLOVÁ, Ivanka; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, František; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 127 s.

¹⁸⁴ J. Lasák in LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 393 s.

¹⁸⁵ S. Plíva in ŠTENGLOVÁ, Ivanka; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 37 s.

rozlišuje mezi vnitřním a zákonným, tedy vnějším omezením jednatelského oprávnění statutárního orgánu.

V rámci zákonných omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu se rozlišují dva případy, kterými je možné jednatelské oprávnění limitovat. K prvnímu z nich dochází při přechodu jednatelského oprávnění na jinou osobu, kupříkladu při likvidaci společnosti, kdy jednatelské oprávnění přechází ve stanoveném rozsahu na likvidátora v souvislosti s insolvenčním řízením, které se proti společnosti vede.

Druhou ze zmíněných možností je to, že jednatelské oprávnění členů statutárního orgánu omezuje přímo zákon. Tato omezení znal i nyní zrušený a neúčinný obchodní zákoník. Omezení měla a mají za cíl chránit samotnou obchodní korporaci, a to především tak, aby se na rozhodnutích o nevýznamnějších záležitostech obchodní korporace podílel její nejvyšší orgán. Poněkud rozdílně je v současných právních předpisech řešena situace, kdy ze strany členů statutárního orgánu dojde k překročení uvedeného omezení. Na rozdíl od obchodního zákoníku, stanovuje zákon o obchodních korporacích relativní neplatnost takového právního jednání. V dřívějších právních předpisech se takové jednání považovalo za absolutně neplatné, pokud zákon nestanovil jinak. Osobě tento krok považují za posun správným směrem, když není automaticky postiženo absolutní neplatností každé právní jednání, se kterým by případně také nejvyšší orgán obchodní korporace mohl následně vyslovit souhlas, i když před samotným právním jednáním vysloven nebyl.

Téměř totožně jako v obchodním zákoníku je v zákoně o obchodních korporacích upravena problematika vnitřního omezení jednatelského oprávnění statutárních orgánů, a to včetně následků při překročení. Při překročení vnitřního omezení jednatelského oprávnění je toto právní jednání platné a obchodní korporace je tímto jednáním vázána. Následně pochopitelně může po členovi statutárního orgánu požadovat náhradu škody či jiné sankce dle smlouvy o výkonu funkce.

V souvislosti s nedávnou proběhlou rekonstrukcí soukromého práva v České republice, nedoznala problematika věnující se omezení jednatelského oprávnění, na rozdíl od úpravy jednání členů statutárních orgánů, výraznějších změn. Veškeré změny, které v této oblasti nastaly, byly spíše technického charakteru a materiálně zůstaly stejné. V tomto ohledu je tedy možné vycházet ze stávající právní teorie a konstantní judikatury.

ZÁVĚR

Problematika zastupování obchodní korporace statutárním orgánem je s ohledem na proběhlou rekodifikaci soukromého práva v České republice poměrně komplikovaná a v některých bodech částečně nejasná. Základním účelem této práce bylo analyzovat nejzásadnější otázky související se zastupováním obchodní korporace statutárním orgánem. Dále bylo cílem této práce porovnat současnou právní úpravu s právní úpravou obsaženou v předpisech účinných před 1. lednem 2014 a rozebrat změny, které nová právní úprava přinesla. Dalším cílem předkládané práce bylo zhodnotit přínosnost nastalých změn. V neposlední řadě bylo součástí práce zkoumat, zda lze za účinnosti nových právních předpisů i nadále čerpat ze stávající judikatury.

Jsem přesvědčen, že cíle mé práce naznačené v jejím úvodu byly naplněny. Dle mého názoru je právní úprava zastupování obchodní korporace statutárním orgánem srovnatelná s právní úpravou obsaženou v dnes již zrušených právních předpisech. V některých oblastech, například u omezení jednatelského oprávnění, je současná právní úprava dokonce s tou dřívější téměř totožná. Naopak v jiných oblastech nastaly změny výraznější, které pramenily zejména ze skutečnosti, že členové statutárního orgánu obchodní korporaci od 1. ledna 2014 zastupují. Tato skutečnost taktéž vyvolala některé otázky týkající se způsobu jednání členů statutárních orgánů, které však budou s jistotou zodpovězeny až soudní praxí. S ohledem na skutečnost, že některé otázky zůstaly rekodifikací téměř nezměněny, je možné u některých záležitostí vycházet ze stávající judikatury.

V první kapitole diplomové práce byly vymezeny základní pojmy, které byly stěžejní pro následující kapitoly. Zde byla především rozebrána povaha právnické osoby, a tedy i obchodní korporace jakožto organizovaného útvaru, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jejíž právní osobnost zákon uzná. Pozornost přitom byla věnována zejména tomu, zda je právnická svéprávná či nikoliv. Správné posouzení této otázky totiž bylo skutečně stěžejním pro zkoumání jiných, na tuto problematiku navazujících otázek. Na základě provedené analýzy jsem přesvědčen, že právnická osoba, a tedy ani obchodní korporace, svéprávná není.

V kapitole první byl zároveň také vymezen pojem statutárního orgánu. Ten je možné definovat jako výkonný orgán obchodní korporace, který vykonává svěřenou působnost. Důraz byl přitom kladen zejména na rozlišení kolektivního a individuálního statutárního orgánu. Nakonec byla v úvodní kapitole této práce rozebrána problematika působnosti statutárního orgánů, v rámci které se rozlišuje působnost vnější a vnitřní.

Předmětem druhé kapitoly bylo zástupční oprávnění statutárního orgánu, respektive jeho vnější působnost, kterou je možné definovat jako jednání statutárního orgánu, respektive jeho členů za obchodní korporaci. Na začátku této kapitoly byl definován pojem vnější působnosti statutárních orgánů. Rozsah vnější působnosti, tedy zástupčího oprávnění byl pak podrobněji rozebrán v dalších částech této kapitoly.

V této kapitole bylo dále rozebráno, zda se v případě zastupování obchodní korporace statutárním orgánem jedná o zastoupení zákonné, či smluvní. Dle mého názoru zastupování obchodní korporace statutárním orgánem je zastoupením zákonným, protože toto zastoupení vzniká přímo ze zákona a jeho rozsah nelze smluvně vymezit, respektive zúžit. Zároveň je však nutné upozornit, že užití všeobecných ustanovení občanského zákoníku na členy statutárních orgánů bude značně omezeno, když občanský zákoník, respektive zákon o obchodních korporacích, obsahují často speciální úpravu. Skutečnost, že členové statutárního orgánu jsou zástupci obchodní korporace, se pak projevuje v dalších oblastech jejich jednání.

Dále byl v druhé kapitole podrobně analyzován způsob zastupování obchodní korporace statutárním orgánem, přičemž zde bylo současně rozebráno, jak se odlišuje způsob jednání členů statutárního orgánu a omezení jednatelského oprávnění. Vzhledem ke skutečnosti, že obsah jednatelského oprávnění, respektive problematika jeho omezování, je i v současných právních předpisech postavena na stejných základech, domnívám se, že i v současné době lze vyjít z dřívější poměrně konstantní judikatury. Jsem přesvědčen, že v tomto ohledu zůstala tato problematika účinností nových právních předpisů nezměněna. Dále byla v druhé kapitole rozebrána otázka, jaký je následek nedodržení způsobu jednání statutárního orgánu. S ohledem na to, že členové statutárního orgánu jsou nově zástupci obchodní korporace, je využití dřívější judikatury dle mého názoru téměř vyloučeno.

Na tomto místě bylo také analyzováno udělování plných mocí členům statutárních orgánů při výkonu jejich zástupního oprávnění, respektive vnější působnosti. Právní úprava účinná od 1. ledna 2014 danou problematiku vyjasňuje, když umožňuje udělit plnou moc členovi statutárního orgánu k určitému právnímu jednání. V tomto směru považuji uvedenou právní úpravu za velmi přínosnou, jelikož může umožnit právníkům osobám v praxi větší akceschopnost. *De lege ferenda* bych doporučil zvážit to, zda by nebylo v zákoně vhodnější přesněji určit, jak konkrétně musí být vymezeno právní jednání v plné moci.

Tato část práce se také věnuje problematice, kdy právnická osoba pověřuje některého ze členů statutárního orgánu k jednání vůči zaměstnancům, což je v právním řádu České republiky novinkou. Vůči zaměstnancům jedná pověřený člen nebo předseda tohoto orgánu, přičemž jedná samostatně. To znamená, že může jednat i odlišným způsobem než způsobem určeným na základě ustanovením § 164 odst. 1 občanského zákoníku. Domnívám se, že tato změna nebyla příliš vhodná. V určitých situacích sice může ulehčit statutárnímu orgánu při jednání se zaměstnanci; nicméně s ohledem na ochranu zaměstnanců neshledávám důvodu, proč by v této situaci členové statutárního orgánu měli jednat odlišným způsobem než v jiných záležitostech.

Druhá kapitola také neopomněla rozebrat, zda je možné společné jednání člena statutárního orgánu a prokuristy. Jsem přesvědčen, že společné jednání člena statutárního orgánu a prokuristy možné není. Zákon tuto možnost explicitně nepřipouští a ani s ní výslovně nepočítá. Domnívám se tedy, že člen statutárního orgánu by byl omezen rozsahem zmocnění prokuristy, pokud by s ním musel jednat, což by bylo v rozporu s jeho generálním jednatelským oprávněním. *De lege ferenda* se domnívám, že by bylo vhodné, aby byla tato záležitost výslovně upravena.

Předmětem této kapitoly bylo rovněž prozkoumat to, zda je v souladu se zákonem, pokud dojde k souběhu více jednatelských oprávnění. Osobně se domnívám, že je možné být členem statutárního orgánu a zároveň zaměstnancem obchodní korporace. Zákon totiž tuto možnost nikde výslovně nevylučuje. V souladu se zásadou legální licence by proto dle mého tato varianta měla být možná.

Nakonec byla v druhé kapitole věnována pozornost otázkám, které souvisejí s členstvím právnické osoby ve statutárním orgánu obchodní korporace. Současné právní předpisy totiž nově připouští možnost účasti právnické osoby ve statutárním orgánu u všech obchodních korporací. Jsem přesvědčen, že tato právní úprava je přínosná a v praxi bude hojně využívána.

Předmětem třetí kapitoly byla zevrubná analýza problematiky omezení jednatelského oprávnění statutárních orgánů a následků při jeho porušení. Právní úprava omezení jednatelského oprávnění je v současných právních předpisech velmi podobná té dřívější. I nyní se rozlišuje omezení vnitřní a zákonné (vnějš). U vnitřního omezení nyní zákon vychází z toho, že jednatelské oprávnění je generální a navenek neomezené. V případech, kdy dojde k omezení jednatelského oprávnění zakladatelským právním jednáním, ať již rozhodnutím orgánu obchodní korporace či jiným způsobem, nemá toto

omezení účinky navenek a vytváří pouze případnou odpovědnost člena statutárního orgánu vůči obchodní korporaci, který dané omezení porušil.

U zákonného omezení jednatelského oprávnění, stejně jako za účinnosti dřívějších právních předpisů, je rozlišováno mezi situacemi, ve kterých jednatelské oprávnění přechází na jinou osobu (například v souvislosti s insolvenčním řízením či likvidací) a omezení vyplývajícími přímo ze zákona. V souvislosti s omezeními, jež stanovuje přímo zákon, je pak vhodné zmínit relativní neplatnost právního jednání, ke kterému nedal souhlas nejvyšší orgán obchodní korporace, ač byl zákonem vyžadován.

Závěrem této práce lze konstatovat, že rekodifikace soukromého práva v České republice přinesla mnoho změn, z nichž některé mohou být pro praxi skutečně velice přínosné. Jako pozitivní změnu bych zejména hodnotil to, že je nově možné udělovat plnou moc mezi členy statutárního orgánu. Dle mého názoru bude pro praxi přínosné rovněž to, že nyní je připuštěno, aby členem statutárního orgánu všech obchodních korporací byla právnická osoba. V některých bodech ovšem nová právní úprava vyvolala interpretační nejasnosti, které budou s určitostí vyjasněny až soudní praxí. To však může trvat i několik let. V neposlední řadě nicméně není možné opomenout fakt, že v mnoha oblastech právní úprava zůstala velmi podobná té dřívější. Tam, kde právní úprava zůstala stejná, je možné téměř beze zbytku využívat dřívější judikaturu vyšších soudů. Celkově je však možné hodnotit přijaté změny kladně.

Použitá literatura

Právní předpisy

- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění k 31. 12. 2013
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění k 31. 12. 2013
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku
- Aktiengesetzbuch, ze dne 1. 10. 1937, zákon o akciové společnosti ve Spolkové republice Německo
- Handelsgesetzbuch, ze dne 10. 05. 1897, obchodní zákoník ve Spolkové republice Německo

Komentáře zákonů

- DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník, komentář*, 1. vydání, Praha: Bova Polygon, 2002
- LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 564). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014
- PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku. I. Díl*. 4. vydání, Praha: ASPI Publishing, 2004
- POKORNÁ, Jarmila; KOVAŘÍK, Zdeněk; ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009
- PRAVDA, Pavel a JOSKOVÁ, Lucie. *Zákon o obchodních korporacích s komentářem*. 1. vydání, Praha: Grada, 2014

- SVEJKOVSKÝ, Jan; DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013
- ŠTENGLLOVÁ, Ivanka; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010
- ŠTENGLLOVÁ, Ivanka; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, František; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013
- ŠVESTKA, Jan; DVOŘÁK, Tomáš; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014
- SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renata a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013

Učebnice, monografie a sborníky

- ČERNÁ, Stanislava; PLÍVA, Stanislav a kol. *Podnikatel a jeho právní vztahy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnícká fakulta, 2013
- DĚDIČ, Jan; ŠTENGLLOVÁ, Ivanka; ČECH, Petr; KŘÍŽ, Radim. *Akciové společnosti*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012
- DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005
- DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným. Komplexní pohled na s.r.o.* Praha: ASPI, 2002
- DVOŘÁK, Tomáš; ŠVESTKA Jan; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013
- ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: PROSPEKTUM, spol. s r.o., 1997
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012
- ELIÁŠ, Karel; BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava; POKORNÁ, Jarmila a kol. *Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005
- HAJNÁ, Kateřina a JELÍNKOVÁ, Petra. *Ožehavé otázky zastoupení společnosti s ručením omezeným (Controversial Issues of representation of limited liability)*

- companies). COFOLA 2011: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno: Masaryk University, 2011
- JANKŮ, Martin a kol. *Nové občanské právo v kostce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014
 - KNAPPOVÁ, Marta; ŠVESTKA, Jan a kol. *Občanské právo hmotné I. Díl první: Obecná část. Díl druhý: Věcná práva*. 4. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005
 - HULMÁK, Milan *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008
 - POKORNÁ, Jarmila; HOLEJŠOVSKÝ, Josef; LASÁK, Jan; PEKÁREK, Milan a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 87 s.

Články z časopisů

- ČECH, Petr. Rekodifikace: hlavní změny v právu společností. *Právní rádce*. 2012, č. 5
- ČECH, Petr. Obchodní společnosti po roce 2013. *Metodické aktuality*. 2013, č. 8
- ČECH, Petr. Souběhy funkcí zpět do neznáma. *Právní rádce*. 2013, č. 10
- ČECH, Petr. Vymezení části podniku a působnost valné hromady. *Právní rádce*, 2006, č. 11
- ČÍŽEK, Vladimír. Kolektivní statutární orgán obchodní korporace: pověření jednáním vůči zaměstnancům. *Obchodněprávní revue*. 2015, č. 1
- DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. Právnícká osoba jako člen orgánu obchodní korporace - vybrané otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 11 – 12
- DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. Právnícká osoba jako člen orgánu obchodní korporace - vybrané otázky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2014, č. 1
- EICHLEROVÁ, Kateřina. Obchodní korporace a svéprávnost. *Právní obzor*. 2014, č. 4
- JOSKOVÁ, Lucie. Je podle NOZ možná kombinace jednání jednatele (člena představenstva) a prokuristy? *Rekodifikace & Praxe*. 2013, č. 4
- JURÁŠ, Marek. Zastoupení právnické osoby v civilním právu – aktuální problémy. *Právní rozhledy*. 2014, č. 4

Internetové zdroje

- APPELS, Marten. Granting proxies to managing directors. corporatelawblog.nl. [online]. [cit. 21. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.corporatelawblog.nl/blogs/granting-proxies-to-managing-directors/>
- BEZOUŠKA, Petr. Kdo jedná za právnické osoby. IHNED.cz [online]. *Economia*, 2013. [cit. 30. 9. 2014]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-58790180-kdo-jedna-za-pravnicke-osoby>
- BUDÍKOVÁ, Petra a THEOBALD, Hans-Ulrich. Bližší specifikace určení způsobu jednání jednatele jménem společnosti a zastupování podnikatele prokuristou. roedl.com. [online]. [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: http://www.roedl.com/fileadmin/user_upload/Roedl_Czech_Republic/clanky/2012/Epravo_27.06.2012_HTH_PBU.pdf
- HAVEL, Bohumil. Glosa o svobodě Co se starými souběhy? a jak s novými?. epravo.cz. [online]. 2013 [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/glosa-o-svobode-co-se-starymi-soubehy-a-jak-s-novymi-92537.html>
- HOLEC, Pavel a BARTŮŇKOVÁ, Anna. K odstranění tzv. zákazu souběhu funkcí a možnostem řešení vztahu společnost s ručením omezeným – jednatel – zaměstnanec v praxi. epravo.cz. [online]. 2012 [cit. 26. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-odstraneni-tzv-zakazu-soubehu-funkci-a-moznostem-reseni-vztahu-spolecnost-s-rucenim-omezenym-jednatel-zamestnanec-v-praxi-79555.html?mail>
- HURYCHOVÁ, Klára. Prokura v novém občanském zákoníku, bulletin-advokacie.cz, [online]. 2014 [cit. 26. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prokura-v-novem-obcanskem-zakoniku>
- KŘÍŽ, Josef. O plných mocích členům statutárního orgánu po holandsku. Patria.cz. [online]. 2014 [cit. 26. 1. 2015]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/pravo/2667475/o-plnych-mocich-clenum-statutarniho-organu-po-holandsku.html>
- MIKULÁŠ, Zdeněk a RYCHTÁŘOVÁ, Kamila. Souběh funkcí aneb může člen představenstva působit jako generální ředitel. epravo.cz. [online]. 2010 [cit. 26. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/soubeh-funkci-aneb-muze-clen-predstavenstva-pusobit-jako-generalni-reditel-66370.html>

- VOSOL, David a HARTMANN, Ivo. Změny v jednání za právnické osoby, zpravy.e15.cz. [online]. 2013 [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/pravo-a-byznys/zmeny-v-jednani-za-pravnicke-osoby-1010674>
- VRAJÍK, Michal. Kudy vedou hranice obchodního vedení?. dphlegal.com. [online]. 2012 [cit. 25. 10. 2014], dostupné z: <http://www.dphlegal.com/files/7350bd695e085267002f78d5f2f52793.pdf>

Judikatura

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky, Rv I 1832/30, [Vážný 11243]. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 26. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2001, sp. zn. 29 Cdo 695/2000. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 31 Odo 11/2006. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1657/2009. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2013, sp. zn. 21 Cdo 2802/2012. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2002, sp. zn. 29 Odo 198/2002. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2003, sp. zn. 32 Odo 99/2002. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2007, sp. zn. 29 Odo 1082/2005. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2011, sp. zn. 32 Cdo 4133/2009. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2002, sp. zn. 29 Odo 215/2002. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2007, sp. zn. 32 Cdo 118/2007. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1781/2012. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1781/2012. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 1. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2011/2000. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 29 Cdo 1227/2007. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. 21 Cdo 265/2007. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 29 Cdo 301/2010. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 3 Ads 119/2010. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 2. 2001, sp. zn. 7 Cmo 271/2000. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 4. 1993, sp. zn. 6 Cdo 108/92. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 2. 2000, sp. zn. 7 Cmo 55/99. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 4. 2004, sp. zn. 9 Cmo 559/2003. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

ABSTRAKT

Diplomová práce se věnuje problematice zastupování obchodní korporace statutárním orgánem. Práce je rozdělena tematicky do úvodu, tří samostatných kapitol a závěru. Každá kapitola je systematicky rozdělena na čtyři části, přičemž v poslední části každé kapitoly je stručné shrnutí nejdůležitějších problémů z té které kapitoly. Hlavním cílem předkládané práce je analyzovat nejzásadnější otázky související se zastupováním obchodní korporace statutárním orgánem, porovnat současnou právní úpravu s právní úpravou obsaženou v předpisech účinných před 1. lednem 2014, dále zhodnotit přínosnost změn a zkoumat to, zda lze za účinnosti nových právních předpisů i nadále vycházet ze stávající judikatury.

V první kapitole práce jsou vymezeny základní pojmy. Především zde je rozebrána povaha obchodní korporace. Pozornost je přitom věnována především tomu, zda je obchodní korporace svéprávná či nikoliv. Zároveň je na tomto místě vymezen klíčový pojem statutárního orgánu. V neposlední řadě je v první kapitole rozebrána problematika působnosti statutárního orgánů.

Předmětem druhé kapitoly je vnější působnost statutárního orgánu. V úvodu této kapitoly je v krátkosti vymezen pojem vnější působnosti statutárních orgánů. Dále je rozebráno to, zda se v případě zastupování obchodní korporace statutárním orgánem jedná o zastoupení zákonné či smluvní. Rovněž je analyzován způsob zastupování obchodní korporace statutárním orgánem, přičemž je současně rozebráno, jak se odlišuje způsob jednání členů statutárního orgánu a omezení jednatelského oprávnění. V druhé kapitole také rozebrána otázka, jaký je následek nedodržení způsobu jednání statutárního orgánu. Současně je pozornost věnována udělování plných mocí členům statutárních orgánů při výkonu jejich vnější působnosti, a dále tomu, že právnická osoba může pověřit některého člena statutárního orgánu k jednání vůči zaměstnancům. Součástí této kapitoly je rovněž analýza toho, zda je možné společné jednání člena statutárního orgánu a prokuristy. Dále je zkoumáno to, zda je v souladu se zákonem, pokud dojde k souběhu více jednatelských oprávnění. V poslední části druhé kapitoly je pozornost věnována otázkám, které souvisejí s členstvím právnické osoby ve statutárním orgánu obchodní korporace.

Předmětem třetí kapitoly je hlubší analýza problematiky omezení jednatelského oprávnění statutárních orgánů a následků při jeho porušení.

V závěru práce se zaměřuje na to, zda byly naplněny stanové cíle práce. Autor analyzoval nejdůležitější otázky, které souvisejí se zastupováním obchodní korporace

statutárním orgánem. Zároveň porovnal současnou právní úpravu s právní úpravou obsaženou v předpisech účinných před 1. lednem 2014 a rozebral změny, které nová právní úprava přinesla. Dále zhodnotil to, jestli je tato změna přínosná či nikoliv. V neposlední řadě zkoumal to, zda lze za účinnosti nových právních předpisů i nadále vycházet ze stávající judikatury.

ABSTRACT

The Master's thesis deals with issues of representation of business corporation by its governing body. The thesis is composed of an introduction, three chapters and a conclusion. Every chapter consists of four parts. The last part of each chapter contains brief summary of the most important issues of the particular chapter. The main aim of this thesis is to analyze most important issues concerning with representation of business corporation by its governing body and to compare recent legislation with the legislation effective till the 31st December 2013. The aim of this thesis is also to evaluate the changes which occurred in accordance to the new legislation and to examine if it is possible to use former jurisprudence recently.

The first chapter is considered as introductory and contains the explanation of basic terms which are important for the other parts of the thesis. The first chapter is focused on definition of business corporation and evaluation if the business corporation is capable of acquiring rights and incurring obligations or not. In the first chapter it is also described the issue of corporation's representatives and scope of their powers.

The second chapter is concerned with the representation of business corporation by members of its governing body. At the beginning of this chapter there is briefly defined the external entrepreneurial conduct of members of governing body. Then the author copes with the important issue whether the representation of business corporation is based on contractual or statutory base. Then the author defined the difference between specification of way of representation of business corporation by its governing body from restriction of entrepreneurial conduct of its governing body's members. In the second chapter author also focused on granting of power of attorney to members of governing body according to conduction of their powers and on authorization of member of governing body to acting with the employees of the business corporation. The author also examined the possibility of jointly acting of the member of governing body and the holder of procuration. At the end of the second chapter author, focused on membership of legal entity in the governing body of business corporation.

The third chapter of this thesis concerns with the restriction of entrepreneurial conduct of governing body's members and the legal consequences of this restriction.

In the final section of the thesis the author claimed the opinion that he fulfilled the aims which were set at the beginning of the thesis. The author analyzed the fundamental issues of representation of business corporation by members of its governing body. The author also compare recent legislation with the legislation effective till the till

the 31st December 2013 and evaluate the pro and cons of the changes which occurred in accordance to the new legislation. The author also examined if it is possible to use former jurisprudence recently.

Název v angličtině

Representation of business corporation by its governing body

Klíčová slova

Statutární orgán, zastupování, obchodní korporace.

Key words

Governing body, representation, business corporation.

Seznam zkratk

Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění
Zákon o obchodních korporacích	Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), v platném znění
Obchodní zákoník	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění k 31. 12. 2013
Občanský zákoník 1964	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění k 31. 12. 2013